

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 125 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III
Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96

SCLOVENECE

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praga-Lunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku — Ilustrirana priloga „Teden v slikah“

Pomen Aten

Sedaj, ko se je konferenca zunanjih ministrov Balkanske zveze razšla, lahko povemo, da je bila potrebna in da je svojo koristnost tudi v polni meri dokazala. Balkanski pakt, ki je bil podpisan v Atenah v januarju 1934, je bil po svoji vsebini izrecno obrambna tvorba, ki naj prepreči, da bi se edina država na Balkanu, ki s svojimi mejami ni zadovoljna, to je Bolgarija, mogla kedaj upreti in povzročiti negotovosti na političnem zemljevidu Balkana. Balkanski pakt pa je bil po takratni osnovni zamisli tudi samo le del velikega, vso Evropo obsegajočega obrambnega načrta, ki ga je zasnovala in hotela izpeljati neka zapadna velesila, je bil torej podrejen zunanjepolitičnim ciljem, ki so ležali izven Balkana in bi samostojno takorekoč nikoli ne mogli funkcionirati. Njegovo bistvo je sicer bilo, da obvaruje mir na balkanskem področju, toda tako, da obstoječih nevarnosti ne odstrani, bolečin ne odpravi, ran ne zaceli. Toda od takrat pa do danes so z veliko hitrostjo tekla mimo leta, ki so temeljito preoblikovala politično miselnost balkanskih narodov in jim v luči splošnih evropskih dogodkov dala povsem druge poglede na svoje lastne politične potrebe.

Tako se je zgodilo, da je pod vodstvom naše jugoslovanske zunanje politike začela polagoma dozorevati zamisel, da strelski jarki, izkopani okrog Bolgarije, niso idealna rešitev balkanskega mira, ampak da je poleg poguma za oboroženo obrambo treba tudi mnogo večjega poguma za — prijateljstvo. Prva ki je vrgla most čez strelske järke, ki jih je izkopal Balkanski pakt, je bila Jugoslavija, ki je dne 24. januarja proglasila večno prijateljstvo s svojo bolgarsko sosedo. To pogumno dejanje naše zunanje politike je pomenilo morda prelom z mrtvo besedo balkanske četverozevezne pogodbe, čeravno ni pomenilo preloma z duhom mira, v katerem je bila spočeta. Nadalje je pomenila oster prelom s povojno miselnostjo, da naj ostane Balkan vedno le tej ali oni velesili podrejen področje, nekako zunanje-politično bojišče drugega reda, kjer se morajo razvijati boji samo v skladu s potrebami velikih front velesil in po navodilih njihovih političnih generalnih štabov. Ne smemo se torej čuditi, če je to dejanje povzročilo razburkanost po Evropi in če so se za kulise evropske politike takoj pojavile protistruje, da bi uspeh jugoslovansko-bolgarske pogodbe uničile, najuno prijateljstvo pa očrnilo kot grdo, proti starim zaveznikom naperjeno dejanje. V tej zvezi smo čitali v svetovnem časopisu celo vrsto nesmiselnosti, ki so bile nalašč vržene med javno mnenje, da ustvarijo nerazpoloženje proti dejanju, ki je v bistvu posvečeno utrditvi miru in nosi na sebi samo ta »madež«, da je izraz samozvesti balkanskih narodov in prva močnata manifestacija samostojne, od velesil neodvisne balkanske zunanje politike. Tako smo mogli brati po nekaterih časopisih, da je bil naš sporazum z Bolgarijo narekovan od nemške vlade, ki da sta ji Bolgarija in Jugoslavija enako vdani, to pa s preglednim namenom, da bi se naš pakt z Bolgarijo diskreditiral, umazal s podtikavanji ki naj med balkanskimi zaveznicami povzročijo medsebojna sumničenja in nezaupljivosti. Brali smo ta v gotovem zapadnoevropskem časopisu tudi, da je naš prijateljski sporazum z Bolgarijo »prvi večji nastop slovanstva«, med katerim da vstajajo zopet vseslovanske težnje. Tudi tukaj je bil namen jasn: med neslovanskimi zaveznicami Balkanske zveze, to je pri Romunih, Grkih in Turkih, je treba vzbuditi nervoznost ter jih nahujskati, da se proti tej izmišljeni nevarnosti dvignejo in stvorijo svojo lastno neslovansko trozvezo, ki naj bi po združitvi kmaj ustanovljene balkanske skupnosti predstavljala oboroženo protitež proti slovanskemu bloku, protitež, na katero bi potem velesile mogle zopet obestati svoje lastne politične cilje. Podtikavalo se nam je celo, da je naš »porazum z Bolgarijo italijanska tvorba, torej nekako predstraža italijanskega imperijalizma na Balkanu, to pa z namenom, da se dosedaj med seboj edini zavezniki v jezi in sumničenjih razidejo vsak na svojo stran, da bodo posamič lažje plen velikih mrež, v katere se organizirani in med seboj pomirjeni Balkan noče več vjeti.

Ta mlaka obrekovanja in podtikavanja je šla po Evropi nekaj tednov pred atensko konferenco. Parkrat je že celo izgledalo, da bo imela delne uspehe. Načrt potovanja romunskega zunanjega ministra v turško prestolico, odkoder bi se bil s turškim zunanjim ministrom skupno odpeljal v Atene, je bil dovolj jasn dokaz, da so menjene intrige ipak v živo zadele. Morda je mnenje nekaterih državnikov, ki se nikakor ne morejo navaditi na to, da se na Balkanu vodi samostojna politika, in ki za vsako politično kretnjo na Balkanu še vedno slutijo temne intrige ali celo denar kakšne velesile, kot je to bilo v navadi do najnovejših časov, sami in nehoti povzročili to razburkanost okrog Balkanskega pakta in naše prijateljske zveze z Bolgarijo.

Vsemu temu je bilo treba hitro in učinkovito odbiti rogove. In to je bil tudi namen in pomen atenskega sestanka. Naš bolgarski pakt je bilo treba pokazati v pravi luči takšnega, kakršen v resnici je, brez umetnih obsevanj, brez tajinstvenih ozadij, kot eno najbolj pogumnih mirovnih dejanj v novejši zgodovini, kot prvi posrečeni poskus, da se odpravijo še zadnje napetosti na Balkanu, kot zgled, ki naj mu sledijo še druge prijateljske zveze — v bistvu mnogo lažje — med Bolgarijo in ostalimi balkanskimi državami, kajti Jugoslavija in Bolgarija sta imeli med seboj mnogo več pozabiti, kot katerakoli druga balkanska država. Naš ministriški predsednik je šel v Atene, da tam javno položi na mizo vse svoje karte. Uspeh tudi ni mogel izostati. »Doba zmot je na Balkanu srečno mimo.« je dejal, doba zmot, to je krčenje dane besede, to je tudi potrat kulturnih sil v medsebojnem sumničenju in izigravanju v nečednem tekmovanju ter krvavih medsebojnih bojih. Ta doba je mimo! Dana beseda pomeni pri nas sveto dolžnost, da jo držimo. Prijateljska roka pa voljo, da ničesar

Neurathov obisk na Dunaju je povzročil silne demonstracije hitlerjevcev

Dunaj, 22. febr. b. Z rednim brzovlakom je nekaj po 9 prispel na Dunaj nemški zunanji minister Konstantin baron von Neurath v spremstvu svoje soproge ter 12 gospodov iz nemškega zunanjega ministrstva. Von Neurath je potoval čez Passau. Z istim vlakom je prispel na Dunaj tudi avstrijski poslanik v Berlinu ing. Tauschitz. Dunajska postaja je bila okrašena z zelenjem in programi, zastav pa ni bilo nobenih. Ogromen trg pred kolodvorom so v špalirju zasedli mladinski oddelki domovinske fronte, pred samim prihodom von Neuratha pa je prispela velika skupina nemških državljancev, ki živijo na Dunaju in v Avstriji. Ta skupina je hotela osebno pozdraviti šefa nemške zunanje državne politike.

50.000 narodnih socialistov

Že ob 8 zjutraj so pričeli prihajati iz predmestij velike skupine mladine pod vodstvom dijakov in drugih znanih narodno-socialističnih agitatorjev. Mnogo pred samim prihodom vlaka se je zbralo v Maria Hilferstrasse nad 50.000 narodnih socialistov, močne skupine pa so stale tudi na Ringu od omenjene ceste in vse do hotela Imperial, kamor je ošel nemški zunanji minister s svojim spremstvom. Na peronu železniške postaje je pričakoval nemškega zunanjega ministra avstrijski državni kancler dr. Kurt Schuschnigg, državni tajnik v zunanjem ministru dr. Schmidt s soprogo, navzoč pa je bil tudi italijanski poslanik senator Salata. Razen njih je bilo navzočih tudi nekaj gospodov iz zunanjega ministrstva, dalje šef predsednikovega kabineta grof Orsini-Rosenberg, državni podtajnik Guido Zernatto, predsednik policije dr. Skubl in poveljnik dunajskega garnizona general Haselmayer. Poseben salonski voz z nemškimi gosti je bil priključen takoj za lokomotivo. Ko se je vlak ustavil, je hitro skočil iz vagona prvi nemški zunanji minister von Neurath, na obeh vratih vagonov pa so za njim poskakali ostali člani nemške delegacije in se razvrstili pred vagonom.

„Heil Hitler!“

Ko je predstavnik Nemčije von Neurath v imenu svoje države pozdravil avstrijskega zveznega kanclerja dr. Schuschnigga, je vzkliknil: »Heil Hitler!«, ta pozdrav pa so ponovili vsi ostali nemški gospodje. Kancler dr. Schuschnigg je politično parado opazoval zelo mirno, bil pa je tudi zelo resen. K. Neurathu je stopil s klobukom v roki ter ga pozdravil, nato pa se vse navzoče. Državni tajnik v zunanjem ministru je stopil v vagon, kjer je bila soproga g. Neuratha in ji izročil krasen soplek čevlja.

Vsakemu nepristranskemu opazovalcu je padlo v oči precej hladno in bolj konvencionalno srečanje med avstrijskim kanclerjem, državnim podtajnikom in nemškim zunanjim ministrom von Neurathom. To je bil prvi uradni obisk predstavnika nemške državne vlade po spomladi leta 1931., ko je bil na Dunaju tedanji zunanji minister von Kurtius, ki je obiskal kanclerja dr. Scherberja in hotel skleniti avstrijsko-nemško carinsko zvezo.

Iz desetisočev grl: Heil Hitler! Morje kljukastih križev

Skozi bivši dvorski salon so šli nemški gostje pred kolodvor, kjer so jih čakali avtomobili. V trenutku, ko je von Neurath stopil iz postajnega poslopja, so ga pozdravili tisoči in tisoči pristašev narodnega socializma z vzklikom »Heil Hitler!«

Dr. Korošec sprejema predsednika vlade ob povratku iz Aten.

ne storimo, kar bi prijateljstvo motilo. Tako je predstavnik naše države dosegel, da je zaključno uradno poročilo na najbolj slovesen način zabeležilo mnenje vseh balkanskih držav, da je naš pakt z Bolgarijo dejanje miru, ki se ga vsi enako iskreno veselijo in ga hočejo posnemati. Naš januarski sporazum z Bolgarijo je torej utrdil vzajemnost med vsemi štirimi zaveznicami ter ustvaril najboljše voljo, da se končno vladno izbršijo na balkanskem področju, zadnje boleče napetosti. Evropa, ki se je intrig

ler!« Množice so prebile kordon ter priredile nemškemu zunanjemu ministru bučne demonstracije, pri čemur so mahale z rdečimi zastavicami s kljukastim križem. Policija je kmaj vzpostavila red na trgu ter omogočila nemškemu gostom odhod izpred postaje v avtomobilih, ki so hitro živgnili v Maria-Hilferstrasse. Tudi tukaj se je zbrala nacionalistična mladina ter neprestano kričala »Heil Hitler!«, »Heil Deutschland!«. Tudi tu so narodno-socialistično razpoloženi mladenci mahali z nemškimi državnimi zastavami, ki so jih skrili pod suknje. Policija je popolnoma izgubila oblast nad množico.

Neprijetnosti poslanika Salate

V prvem avtomobilu je bil nemški zunanji minister von Neurath z avstrijskim državnim podtajnikom Schmidtom, nato so sledili nemški poslanik na Dunaju von Papen z ženo von Neuratha, za njimi pa ostali gostje. Naenkrat so naleteli na oviro, ki so jo menda narodni socialisti nalašč postavili na cesto. Nekdo je zapeljal čez cesto velik tovorni avto, izza katerega je bilo še nekaj drugih avtomobilov, da zaustavi goste. Policija je takoj uvidela, da je bilo to storjeno namenoma ter je poklicala za pomoč. Prišli so policisti na konjih ter po krajšem času vzpostavili red. Nepristranski opazovalci so bili zelo iznenadeni, ko so se narodno-socialistični demonstranti zelo nedostojno obnašali proti italijanskemu poslaniku Salati in ga večkrat tudi pošteno izžvižgali. Poleg tega so pričeli peti znane šegave in žaljive pesmi iz italijansko-abesinske vojne, ki so na vse navzoče napravile mučen vtis.

Pendreki po hitlerjevcih

Na Ringu je bila policija absoluten gospodar položaj, tako da so avtomobili lahko nemoteno vozili do hotela Imperial. Tu so bila postavljena razna patriotska dijaška društva, ki so dostojanstveno in mirno pozdravila nemške goste. Polici

eja se je takoj potem vrgla na čiščenje ulic, kar ni bilo lahko delo, kajti množice so se iz Maria Hilferstrasse z neverjetno silo prebile in zasedle Ring, kjer je postavljen spomenik v vojni padlim vojakom. Znano je namreč bilo, da bo po programu nemški zunanji minister von Neurath v teku ene ure po svojem prihodu položil v imenu nemške državne vlade na ta spomenik venec. Demonstrante je policija končno v obupni borbi razgnala s brezobzirno uporabo pendrekov ter jih potisnila v stranske ulice. Tam so takoj stopili v akcijo policisti na konjih, ki so s svojimi dolgimi pendreki pregnali demonstrante daleč iz središča mesta. Policija sama priznava, da so bile v zvezi s to demonstracijo izvršene na Dunaju številne aretacije, kajti prišlo je tudi do surovih in krvavih spopadov.

Polaganje venca se je izvršilo v najlepšem miru, kajti policija je do tega časa odgnala vse vročkrvne iz Ringa. Tu je bil postavljen gardijski bataljon z zastavo in godbo, ki je oddal vojaško čast nemškemu gostom, ki so se nato odpeljali z avtomobili na centralno pokopališče, kjer je von Neurath v imenu državnega kanclerja Hitlerja položil velik lorvorjev venec na grob nemških vojakov, ki so padli v svetovni vojni. S centralnega pokopališča se je von Neurath s svojim spremstvom odpeljal v kanclersko palačo na Ballhausplatzu, kjer je najprej obiskal državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Schmidta, nato zveznega kanclerja dr. Schuschnigga in končno predsednika avstrijske republike dr. Miklasa. Von Neurath se je nato odpeljal nazaj v hotel Imperial, kjer je bilo prirejeno prvo kosilo.

Popoldne je bila prva konferenca med avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Schuschniggom in nemškim zunanjim ministrom von Neurathom. Zvečer je bil prirejen svečan banket, po katerem je bil sprejem v vseh prostorih palače Belvedere.

Narodni socialisti še vedno poskušajo, da bi se zbrali na enem ali drugem mestu, toda policija je neprestano na nogah ter vsako skupino takoj razžene. Aretacije se nadaljujejo.

Atentat na Grazianija Hude borbe v ozemlju velikih jezer v Abesiniji

Rim, 22. febr. b. O atentatu na podkralja Abesinije maršala Grazianija še ni uradnih poročil. Italijanski listi poročajo, da bo izdano poročilo šele tedaj, ko se ugotovijo vse okoliščine, pod katerimi je bil atentat izvršen. Zaenkrat se listi omejujejo le na kratka uradna poročila. V Rimu in sploh v vsej Italiji pa še vedno vlada veliko vznemirjenje. Vsi znaki kažejo, da so ukrepi za končno obvladovanje vstajev v Abesiniji zelo ostri in bodo prihodnje dni poslale nove okrepitve italijanskim četam v Vzhodni Afriki. Ze enoči je iz Neaplja odplula v Masavo ladja »Toscana« z 82 častniki, 46 podčastniki in 1835 vojniki divizije »Pusteria«. S to ladjo je odpotoval v Abesinijo tudi poveljnik vojnega zbora general Ferari.

Uradno se poroča, da se je stanje maršala Grazianija znatno zboljšalo. Tudi general Liotti se počuti bolje. V zvezi s tem se uradno poroča, da so oblasti aretirale okrog Addis Abebe kakih 2000 sumljivih oseb, glavni vojaški tožilec pa vodi energično preiskavo, da ugotovi krivce. Vsa navodila je dobil iz Rima. Oddelki fašistične milice so razčistili nekatere sumljive mestne okraje v

Addis Abebi. Večina prebivalstva je mirna. Italijanski listi poročajo, da je položaj v ostalih delih Abesinije v glavnem ugoden. Tako so večeraj kolone generala Natale in Tuzia naleteli v področju velikih jezer na močno kolono upornikov, ki se umikajo. Vstasi so bili razbiti in razgnani, zajetih pa je bilo nekaj voditeljev.

Italijanski tisk poroča uradno iz Addis Abebe, da niso resnične tendenciozne vesti inozemskega tiska, da se v Abesiniji širi vstaja in da je atentat na maršala Grazianija samo majhna epizoda v splošni revoluciji.

Addis Abeba, 22. febr. b. V okolici jezera Salona je prišlo med italijanskimi četami in organiziranimi abesinskimi četami do hudega spopada. Po italijanskih uradnih vesteh je bil boj zelo kratek in se je končal s porazom Abesincev. Italijani so ujeli mnogo voditeljev upora, med njimi tudi Dedžasa Bene Merida.

Angleške razlage

London, 22. febr. AA. (Havas) »Manchester Guardian« komentira atentat v Addis Abebi in pravi:

Tu ne more biti govora o osamljenem dejanju. Položaj, ki so ustvarili Italijani v Abesiniji s svojo vojno in po vojni, je tak, da je utegnil povzročiti revoluto pri tistih, ki se zmerom odklanjajo priznanje italijanske zasedbe Abesinije. Veliko število aretirancev kaže, da Italijani sami priznavajo, da je bil atentat političnega značaja. Do sedaj se je italijanom posrečilo utrditi svojo oblast v dokaj omejenem predelu Abesinije, povsod drugod pa traja še zmerom četaška vojna upornikov, ki niso odložili orožja. Zato izvaja Italija tako stroge in brezobzirne ukrepe. Justifikacije se vrše na javnih mestih, da učinkujejo na domačine. Maršal Graziani se poslužuje v Abesiniji metod, ki se ne razlikujejo dosti od grozot, s katerimi se je proslavil v Libiji. Takšna metoda ne more obroditi dobrih uspehov v Abesiniji, ki šteje 13 do 15 milijonov ljudi. Italijani sami, ki so pred prihodom italijanske vojske živeli v Addis Abebi, priznavajo, da je bila v abesinski prestolnici pod cesarjem Selasijem večja varnost, kakor pod upravo sedanjega podkralja. Za zdaj še ni nikakih znamenj, da bi bili Italijani utrditi svojo upravni sistem v tej državi. Vožnja iz Addis Abebe v Džibuti je še zmerom počasnejša kakor je bila pred prihodom Italijanov. Povedo se opaža nered. Le v pouku se opaža nekoliko zboljšanja. Abesinski otroci so včlanjeni v organizacije balil in so se naučili marširati in pozdravljati, mahati z zastavami in trobiti s trobentami.

Abesinski cesar povabljen na kronanje angleškega kralja

London, 22. februarja, c. Lord Cramborne je objavil v spodnji zbornici listo vladarjev in držav, ki so povabljeni na kronanje kralja Jurija VI. Silno zanimanje je vzbudilo dejstvo, da je med povabljenimi tudi abesinski cesar Hajle Selasije, kot vladar Abesinije. Povabljeni so tudi zastopniki abesinske vlade. Povabljena je tudi valenjska vlada in predsednik republike Azana. Posebno zanimiv je ta korak angleške vlade zaradi tega, ker se je mislilo, da bodo vse države že v mesecu maju priznale italijansko cesarstvo v Abesiniji na izrednem zasedanju ZN, ki bo sprejelo Egipt kot članico.

Domači odmevi Predpoda samouprave

Naš banski svet, edina ustanova, ki je na zunanjo podobno samoupravno zboru, se je razšel. Teden dni je zasedal in odkrival pred nami sliko Slovenije, kakršna v resnici je in kakršno si drugi predstavljajo. Resnost, s katero so se na obravnavala posamezna vprašanja, naravnost goji v nas brezpomenje po samoupravah. Ob teh govorih smo spoznali, kaj vse bi mi lahko napravili za našo deželo in njeno ljudstvo, ako bi — smeli, ako ne bi nad vsemi našimi napori ležal centralizem, ki zastopnikom ljudstva daje samo posvetovalno pravico. Proračun banovine se kljub tolikim utemeljenim prošnjam in upravičenim zahtevam ni premaknil niti za 25 par, pa se tu tudi mogel ni, ker kakor hitro bi se na pripravljanje kakšnega banskega sveta v kaki postavitvi izpremenil v prilogo te ali one zadeve, bi se takoj oglasilo 43 drugih, ki bi z isto pravico zahtevali upravljanje za kako drugo prav tako dokazano zadevo in vsa zgradba bi padla in bi jo bilo treba vsa na novo preurediti. Zato bo najbrž vse ostalo pri tem, kakor je odločila kr. banska uprava, ki je dohodke namenila za zadeve, ki jih je sama smatrala za najbolj nujne. Banskemu svetu namreč manjka tistega, kar centralistično ureditev loči od samouprave, t. j. manjka mu oblasti, da bi s svojimi sklepi vodil ves življenje v banovini.

Kljub temu občutnemu in bistvenemu primanjkljaju pa zasedanje ni bilo prazno govorjenje. Čeprav banski svet neposredno ne vpliva na odnos oblasti do raznih javnih vprašanj, pa vendar zelo močno kaže, kako naj bo usmerjena. Od demokratičnega čuta predstavnikov oblasti je potem odvisno ali se oblast res usmeri v smislu ljudskih želja, ali pa krene svojo pot. Imeli smo že banske svete, ki banski upravi niso svetovali drugega kakor to, naj kar brez skrbi goni »protidržavne elemente«, češ, da bo ljudstvo vsako »čiščenje« odobrilo. In smo imeli tudi predstavnike banske oblasti, ki so šli na ta lim, da ob slovesu z njihovih položajev za njimi ni ostalo drugega kakor spomin na preganjanja in razna »čiščenja« in s tem združena mržnja do sleherne oblasti. Na zasedanju sedanega banskega sveta vsega tega ni. Nad vsem zborom kraljuje zavest ljudi, da so glavni nosilec državnih bremen in tudi državne misli, med katerimi je zdrav, vsebinsko poln nacionalizem prvi in samo ob sebi razumljivi pogoj, katerega mora izpolnjevati vsak, ki se hoče pokazati pri belem dnevu. Zato ta banski svet oblasti nič ne čuva na kak »elemente«, nič ne draži, ampak samo razkriva potrebe in svetuje, kaj naj bi se v gospodarskem ali političnem oziru ukrenilo, da bo ljudstvo res v prid. In prav tu moramo omeniti neko razmerje, ki vlada pri nas med banskim svetom in bansko upravo in ki ga najbrž v nobeni banovini ni v tako lepi obliki. Čeprav banska uprava na banski svet ni vezana in je samo stvar njenega demokratičnega čuta, koliko se ravna po navseh ali prošnjah ali zahtevah, vendar pri nas prvi pogled na zasedanje vzbudi vtis, kakor da se vsa banska uprava hoče ravnati baš po teh željah ki jih izražajo ti ljudje, ki so bili še prejšnji dan med ljudstvom zunaj po vsej pokrajini. Naj se govori o čemurkoli, načelnik oddelka, v katerega spada razpravljano stvar, sledi izvajalnim vsakega govornika, kakor da stoji pred svojim predstojnikom, ki mu bo navajal ukazov za celo leto. In načelnik oddelka piše, kakor hitro zaslisiš kak nasvet, po katerem bi se njegov delokrog še dal izpopolniti, piše, kje naj bi se zakokrožil ovinek, ceste kje bi bilo treba prizidati šoli še eno sobo, kje bi se mogel najti trg za ta ali oni neupoštevani predmet, kako naj bo ob teh in teh prilikah urejena policijska ura — piše, dela opombe v svojih seznamih in zraven še računa in tehta možnosti. Pa bi bilo njegovi službi zadoščeno tudi, če bi s prekrizanimi rokami sedel in poslušal in čakal konca uradnih ur, ves banski svet ni niti njegov sodnik niti njegov predstojnik, toda slovenski uradnik, če ga od zgornj navzdol ne pohujšuje, je menda demokratičen že po naravi, da vedno skuša le ljudstvu ustreči. Zato je ne eden začel svoj govor s tem, da je povedal, za kaj je lansko leto prošil in da je letos to že izvedeno v veliko zadovoljnost ljudstva. Ako ne bi banska uprava iz lastnega demokratičnega čuta tako prisluškovala potrebam ljudstva, česar z nobenimi službenimi pravilniki ni mogoče uspešno predpisati, ne bi mogla s temi skromnimi sredstvi tako ustrezati najbolj ljudskim potrebam. Iz vsega oziroma, ki diha iz teh zasedanj, se pozna, da bi za vsakega izmed udeležencev pa naj imajo oblast ukazovati ali pa samo svetovati, lahko uganili, koliko let je od tega, ko je še svoje starše spremljal pri najbolj preprostem delu. Izbranci iz ljudstva pridejo skupaj z nosilci oblasti, pa vendar na vsem tem zboru ni nič plemiškega, nič graščinskega. Dvomimo, če na vseh zasedanjih banskim svetov po državi vlada tak pristen ljudski duh.

Druga značilnost naše uprave, na katero nas je opozorilo to zasedanje, je gorečnost za pošteno in točno poslovanje. Ta ali oni banski svetnik omeji kako nepravilnost ali nevednost, ki se je kakemu oddelku banske uprave prikrala v poslovanje in daj vsi banski svet ni sodnik, niti tožnik in se ni bati nobene revizije ali uradnega zasledovanja, ker ne gre za protizakonitost, ampak samo za nevednost, za neko majhno zopernost, kateri bi se pa dalo tudi izogniti pa je vendar ves oddelek v zadregi in je vsem hudo, da se je to primerilo in prizadeti takoj poskrbe, da se kaj takega nikdar več ne bi ponovilo. Če drugod niti ovadba državne pravdnika ali kazenskega postopanja nadzorne oblasti ne vzbudi posebnega zgledevanja ali se celo »afera« smatra za nujno pritliklo deleža na oblasti, je ta naša tenkovestnost, ki se vzemirji že ob kritiki navadnega opazovalca, ki pa nima nobene sankcije, da bi izvajal posledice, gotovo nekaj visokega in plemenitega. V tem je globok čut za miren tek države in smisel za službo ljudstvu. Pri nas ni prav nobene potrebe, da bi bil med oblastjo in ljudstvom kak prepad saj je vsak nosilec oblasti, od predstavnikov do zadnjega uradnika, prišel naravnost iz ljudstva in se tudi brez kazenskih groženj trudi, da bi ljudstvu kar moč ustrelel, zato imajo toliko večji greh tisti, ki so pred leti oblast obrnili proti ljudstvu zaradi česar se je tudi ljudstvo obrnilo proti oblasti.

Tretnje, na kar hočemo opozoriti, so kmetje in delavci v banskem svetu. Po hoji se mu pozna, da je prišel z njive, domača beseda ga izdaja, da je vaju govoriti tudi z živino in vsem živim stvarstvom, ki ga doma obdaja, roke so mu majne od olja, ob vsaki statistiki razodene, da je vaju računati »šhte«, tu pa govori o trošarinah, o šolstvu, o dokladah in njihovih odstotkih, o deviznih predpisih, o izvozu in uvozu, o plačilih in trgovinski bilanci — kakor da je pravkar napravil tretji izpit na juridični fakulteti. To je pri nas pač nekaj vsakdanjega, bo kdo dejal. Prav tako moramo na to vsak dan misliti, da dobimo nekaj ponosa na same sebe, da nam bo zavest te prednosti ki jo imamo na Balkanu, presla v meso in kri, da nam bo kdaj postala to, kar je drugim udarec s pestjo po mizi.

To je pa tudi približno vse, kar od banskega sveta imamo. Ljudi, pošlene in iskrene, trdne narodnjake in do aduše vdane lastni državi, ljudi

Iz Aten do Vardarja

(Posebno poročilo »Slovenca«)

Solun 19. februarja.

Jugoslovanske častnike so Grki poslali z izvidniško lokomotivo, ki je šla nekaj minut pred posebnim vlakom ministrskega predsednika in romunskega zunanjega ministra, nazaj v njihovo domovino. Preizkušnja 18-urnega gladovanja v visokojem vlakcu iz Djevdjelije v Atene, je častnike ki so bili menda toplot prvi »nadmudrenje«, naučila previdnosti. Dosegli so, da so k njihovu vagonu, ki ga je vlekla izvidniška lokomotiva, priklopili še star štirikolesnik s potrebnim proviantom, ki so ga potem uslužni policaji in orožniki z velikimi slovanskimi očmi ponagali raznašati med zastopnike javnega mnenja. Lep prizor je to moral biti za one, ki so stali zunaj in so videli razkošno razsvetljen vagon, ki je divjal skozi temno noč in iz katerega je odmevalo skozi vsa okna včasih nekoliko čudno uglaseno petje in razni drugi glasni izrazi notranjega zadovoljstva. V starih časih so se na takšen način vračali bogovi na Olimp, noseč seboj svoj živ in mrtvi plen. Tudi Cevs, spremljen v lika, ki je hropel iz sebe goreč plamen in iz katerega oči so bliskale strele, je moral nuditi podobno sliko, ko je nesel lepo tam spodaj v pasirski Atiki ugrabljeno Evropo v skrivno zatijše, da bi ga ne videla ljubosumna gospa Hera, ki je njen poredni sin ravno takrat iz maščevanja, ker ga je rodila hromeja na eni nogi, prikoval z nevidnimi zlatimi nitmi na čarobno lep prestol, v veliko veselje Olimpa, ki se je potem mogel vdati brezskrbnemu razsajanju po rajskih dvorinah.

Proviant pri priklopi je bil nekako do Larisse že pospravljen in doživeli smo prve čudeže modernega brezžičnega obveščanja, ko so v Larissi že čakajo na kolodvoru z novimi prideli rodovitnejše Trakije, da ž njimi ublažijo srdite častnikarske bogove, ko so skozi temno noč pridrveli iz juga in odhromeli dalje proti Solunu, kjer so čakala že zopet nova darila, ki pa so le s težavo prišla do častnikarskega voza, ki so ga zvitjeji Solunčani daleč izven solunskega kolodvora sukali po trikotnih in ga končno privezali na predsednikov voz, da bi tiskovnim strahom prišel pod nadzorstvo in ne teroriziral več mirne pokrajine.

Tam, kjer je Venizelos...

Drugo potovanje skozi Grčijo je s tem tako rekoč opisano. Senzacija ni nudilo nobenih. Trda, skoraj otlipljiva noč nas je vsekoli od Aten pa do Soluna stiskala kot okoren oklep, skozi katerega razum na postajah ni prodiril nobeden vnanji vtis, če izvzamemo par plašnih lučic, ki so brčkone zajemale svojo svetlobo od olivnega olja v leščerbah podobnih onim, ki sta jih pred 3000 leti pržigala Filemon in Baveis, ko sta si ob zalonu življenja pripovedovala sponine svoje razposajene mladosti, če izvzamemo torej bežne odseve teh lučic, ki so pomežikale sem dol iz neodmirljivih razdalj iz kakšne osamljene hiše, obseane na skalo sredi sivga pobočja neprijaznega hribočka. Izvzeti je treba tudi nekaj snop rdeče luči, ki se je dvigal nekoliko pred Thebami iz bujnega razkošja olivnih dreves, tam, kjer stoji mala gostilnica, zgrajena iz belega marmorja in pokrita z oleandri, v kateri se je baje pokojni Venizelos kaj rad sedel s svojimi republikanskimi pristaši takrat, ko je pred 17. leti grški narod sedanega kralja spravil iz dežele in se navduševal za republiko. Takrat seveda ni bilo tistih snopov rdeče svetlobe, ampak je gosto zelenje olivnih dreves ljubosumno skrivalo v svojem ostrju republikanske zarotnike... Danes podjetni Grki vodijo tja popotnike iz Evrope, da jim na svojih starodavnih glasbilih zaigrajo okoliški pastirji otočne pesmi o nevestini ljubezni, pri tem pa jim pridno natakajo svoj najboljši konjak, ki se imenuje ravno tako kot sedanji grški diktator Metaksas in, ki ima baje to posebnost, da ustvarja duševno razpoloženje za pesniška razumevanja...

Slovo iz Aten

Slovo iz Aten je bilo bolj prozaično. Popoldne je posijalo to krasno grško sonce, ki je zaneslo življenje v vse zgradbe, oživilo vsak kotiček in z žuborečim življenjem zabralo vse razlike med starimi razvalinami, ki sedijo po atenskih gričih kot pozabljeni, a v svoji zanezanosti še vedno lepe stare plemenitostine, in med novimi zgradbami, ki so košato zasedle Atene dvajsetega stoletja. Ljudje so kar drveli iz kavarn in tudi iz zasebnih hiš, vsak s svojim stolom ter posedli po Trgu ustave in drugih praznih mestih, da se napijejo solca, razoglavijo, predani vživanju njegovih žarkov, ne mence se ne za balkansko konferenco in ne za neštevilne drobčkane policaje, ki so predstavljal vojaško diktaturo v prestolnici, ki v vsej svoji tisočletni zgodovini še ni priznala nobene druge, kot da diktaturo svoje svobodne volje. Samo uslužbeni hotelov so se vsipali za častnikarji, ki so po vsem svetu znani kot veliki skopuh, kadar je treba dajati napitnino, oblegali razne člane delegacije, ki so svojemu dostojanstvu primerno tudi bolj široko odpirali svoje roke ter lovili zadnje trenutke in zadnje potnike. Toda ti uslužbeni povečini niso Grki. Na kolodvor je pristopila četa izbrane garde evzonov, tistih v lepib dokolenških kijklah in s oopatkami, ki jih spredaj krasijo ogromni raznobarni cofki, evzonov, ki so najbolj izraz grške bojevitosti, ki hoče, da je tudi hrabrost lepa, elegantna, nežna, če hočete, ne pa mesarska in okrutna. Radovednežev se na kolodvoru v Atenah ni nabralo mnogo: Zvečer Grk še sedi po trgovinah in sklepa svoje račune. Za promenado pa atenski kolodvor, katerega stavba še sama po sebi dokazuje, da pomorski trgovci Grk z zaničevanjem omalovažuje suhi promet, ni sposoben in se ga skrbno ogibljuje tisti in tiste, ki bi radi pokazali svoje brhkost, odoeno svoje obleke, če brhkosti nimajo. Evzoni, vsi nasmežani, s prikupnimi podolgovatimi obrazi, so se malo poigravali s puškami, ko so zadonela vesela povelja iz ust častnikov, napravili nekaj prijetnih gibov, da so zavirale kikkile in zaživeli postri cofki na okusnih opankih, muzika je zagrla narodne himne, lokomotiva je iz polnih prs zategnjenjo zavriskala svoj fantovski vrisk tja do Akropolis in doli do Pireja, in bil je konec konference. Iz pristanišča pa so zatulile sirene trgovskih ladij, kot da bi hotele povedati, da je tam doli, ob morju, težišče vse grške kreposti...

Z vseh krajev te banovine, ki so nam teden dni predavali o življenju našega človeka, ki mu teče po vaseh in trgih. Povedali so tudi, kaj vse si moramo še pridobiti, da bomo mogli shoditi, sedaj se samo plazimo se in se bojimo, da nas kdo ne bi prehitel. Kadar se to dobimo, kar nam po temeljnih naukih o dobro urejeni državi gre, takrat bo pa tudi banski svet pustil vlogo utrujenega in malodušnega svetovalca in prevzel vlogo voditelja. To bo takrat, kadar bo kr. banska uprava — naša samouprava. S sedanjimi zasedanji pa dokazujemo, kako zreli smo za njo.

Po dolini Vardarja

Okrog Soluna in dalje proti naši državni meji je še vedno vse polno vidnih znakov Venizelosovega upora, ko je hotel v zadnjem trenutku preprečiti obnovo monarhije Razbiče hiše, prevrtni vozovi, izkopine. A tudi vse polno turobnih spominov na grški poraz v Mali Aziji, ko je Macedonci Kemal paša, danes Atatürk in predsednik Turčije, pogoltnil milijona Grkov iz svoje dežele in jih ves svet pomagal spraviti pod streho v velikanskih, na hitre skupaj zbitih, naselbinah okrog Soluna in dalje navzgor po dolini Vardarja. Kako prostrana je ta dolina Vardarja, kako rodovita izgleda, a kako prazna je in zapuščena. Malarija se poganja iz njenega korita ter nosi svoj strup po daljavah, kjer bi morala biti cvetoča mesta sredi bogatih vrvov, najbogatejših na Balkanu. Pa se razlega le sama puščoba, mrtva puščoba tako daleč, kakor sega potnikov oko iz drvečega vlaka, ki nekako s strahom beži iz doline mrtvih. Slovenski narodi so svoje dni hodili tod, so tod gospodarili, saj se dvigajo iz ravni okrogli hribočki, stara slovanska gonila, pod katerimi počivajo junaki, ki so svoje dni naskakovali Caigrado. Človeku se zdi eden največjih grehov, da je rodovitnosti ni mogoče izkoristiti, saj bi se iz vardarske doline lahko najdla vsa Grčija, vsi njeni otoki. Priseljenci iz Azije se očividno ne ganejo. Trgovci so bili. Na trgovino so vajeni. S

Madrid javlja protiflenzivo

Madrid, 22. februarja. c. Bitka na fronti pri Jarami je v polnem teku. Na ta ošek je danes general Miaja zbral 30.000 milicnikov, ki hočejo posesti v bitko in privesti do tistega cilja, ki ga ima madridska obramba, to je, do prodora skozi nacionalistične vrste. Spopadi na tem odseku sploh več ne prenehajo.

Se hujši pa je bil danes spopad v okraju vseučiliškega mesta. Tudi tukaj so milicniki dobili povelje, da morajo predreti nacionalistično črto. Milicniki so s strašno silo drli do žičnih ograj sovražnikov, kjer pa jih je kosil po vrsti ogenj iz strojin.

Madrid, 22. februarja. AA. Havas: Uradni komunique proča, da so madridske čete po hujših napadih v središču mesta Ovieda. Borbe se vrše v notranjosti mesta. Ovidio je zopet obkoljen.

Salamanca, 22. februarja. Nacionalistična letala so danes zopet bombardirala mesto Tarancon, kjer je zelo važno križišče cest, po katerih se rdeče čete preskrbujejo z materialom in hrano. V letalskem napadu je sodelovalo veliko število nacionalističnih bombnikov, ki so mesto popolnoma porušili in povzročili vojnim skladiščem ogromno škodo. Vlada letala se niso mogla dvigniti v zrak, ker so v zadnjih borbah utrpela prevelike izgube.

Na južnem bojišču pri Motrilu napreduje maroška konjenica, ki čisti počasi področje in zavzema važne postojanke. Motorizirana kolona je še dalje v prvih vrstah in čaka samo na povelje za napredovanje proti Almeriji.

Italijanski kralj pride v Pešo

Rim, 22. februarja. b. Po uradnem obisku madjarskega regenta v Rimu se čuje, da bo italijanski kralj vrnil obisk v Budimpešti, ko se bo za to nudila prva priložnost. Ker se je računalo tudi z možnostjo, da bo v začetku spomlad obiskal Rim predsednik avstrijske republike Miklas, bi italijanski kralj obiskal poleg Budimpešte še Dunaj. Sedaj pa se o obisku avstrijskega zveznega predsednika dr. Miklasa ničesar več ne govori. Misli se pa, da bo v mesecu marcu prišel v Rim avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg. Njegov sestanek z Mussolinijem bo vsekakor velikega pomena ne samo radi tega, ker bo dr. Schuschnigg lahko obvestil Mussolinija o izidu obiska nemškega zunanjega ministra von Neuratha, teučev tudi za to, ker bo do tedaj avstrijska vlada končala priprave za izvedbo njene akcije, katere cilj je bil jasno podan v zadnjem govoru kanclerja dr. Schuschnigga o restavraciji Habsburžanov. Obisk nemškega zunanjega ministra na Dunaju komentirajo italijanski listi zelo previdno in mirno.

Zagrebska vremenska napoved. Spremenljivo.

Dunajska vremenska napoved. Kriza v vremenu, padavine, nad 10 stopinj nad ničlo, nevarnost hudih viharjev.

„Technische Union“ tudi v — Ljubljani „Nič kapitala - nacionalna podpora zadostuje“

Belgrad, 22. febr. m. Nocojšnja »Pravda« ima poročilo iz Ljubljane, da je znani Danic Diamantstein nameraval ustanoviti podružnico »Technische Union« tudi v Ljubljani. Med drugim pravi »Pravda« o tem poskusu naslednje: »Ko je bila odkrita alera »Technische Union«, se je takoj mislilo, da je ta alera razširjena tudi v Sloveniji, kakor se je to vedno dogajalo, ko so vse večje alere imele svoj odmev tudi tam. Tudi toplot smo mislili, da ima Danic svoje delo razpredeno po vsej državi. Ni se opustila možnost, da bi Danic poskušal vplesti tudi ugledne gospodarske kroge iz Slovenije v to stvar.« Dopisnik poroča, da se mu je posrečilo dobiti nekoliko zanimivih podatkov, ki posredno ali neposredno dokazujejo, da je Danic izvajal svoje operacije v Sloveniji ali da je poskušal to izvesti. »Nekoliko mesecev pred odkritjem se je Danic sestal z nekim uglednim in zelo bogatim Ljubljančanom. Do sestanka je prišlo na posredovanje nekega narodnega poslanca, ki je omenjenega ljubljanskega bogataša najprej pripravil za vstop v »Technische Union«, nato pa ga seznanil z Danicem. Ob tej priliki je Danic obrazložil Ljubljančanu, da ima za cilj in da polaga mnogo na to, da bi »Technische Union« postala jugoslovanska podjetje, v katerem bi bili zastopani Srbi, Hrvati in Slovenci, ki bi skupno delali za povzdigo jugoslovanskega gospodarstva. Poudarjal je, da so vstopili že ugledni Srbi in Hrvatje, vsi zelo bogati ljudje. Potrebno da je, da v »Technische Union« vstopi vsaj en ugleden Slovenec. Poudaril je, da od delničarjev ne zahteva nikakega kapitala, temveč samo sodelovanje in njihovo moralno in nacionalno podporo ter propagando.«

kom naj trgujejo tukaj? Z malarijo in revščino, ki hitro redčita njihova naselja. Za delo na polju ni sposoben. Ne zanima ga, pa ga pusti na miru. Morda so skušali pred leti kopati kanale za osušitev teh krajev, vidijo se začetne izkopine, ob katerih dremlejo kot zmaj veliki železni krani, darovani od daleč in semkaj poslani kot prva pomoč, ki pa jih je Grk pustil, da so se zarjavili pogreznihi v blato in čakajo razpada. Vidijo se poskusi, da bi se zgradile ceste, poti, toda če se tudi bohotno začnejo, se naenkrat ustavijo pred malim kupom zemlje, kjer so omagale. Roke so vrgle lopate stran in so šle počivat... Poskušali so navaditi te ljudi, da bi obdelovali vsaj zemljo okrog naselbin. Srmečljivo majhne njive so nastale okrog bornih bajt, a ne upajo si ven v ravnine, kar hiše se držijo kot otrok materinega krila. Zemlja zunaj pa čaka.

Kdaj...

Človek ima vtis, da bo enkrat ves sever, ki je odrezan od morja, ki pa k Solunu sili, prodiral umetno zapreko politične meje in udaril doli kot hudournik, ki je podrl umetni nasip, ter si osvojil vse to tja do morja. In da bodo zopet, kot pred davnimi časi, odmevali tukaj slovanski koraki, ne koraki junaških bojevnikov, marveč koraki pridnih delavcev, ki bodo to ogromno in rodovito mlakovo Vardarja spremenili v kulturni svet, da bo preživljala stolisoče lačnih revežev, ki se borijo s skalami, da bi jim izgrlali košček kruha. Nikdo se ne more izogniti temu vtisu, nikdo, in ta vtis je še močnejši, ko zadržra vlak čez nizki llovatni zid, ki se kot črna kača vije počevno preko doline in ki predstavlja umetno južno mejo velike države južnih Slovanov... K.

Osebnosti

Belgrad, 22. februarja. AA. Upokojena sta Ivan Huster in Franjo Vesenjak, višja kontrolorja v 6. skupini na ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani.

Belgrad, 22. febr. m. Prestavljen je na pošto ravnateljstvo v Sarajevu Franjo Turk, višji kontrolor VI. skup. na pošti v Cetinju. Na pošto v Celju je prestavljena Ana Lenko, kontrolorka VII. skup. na pošti Šmartno ob Paki.

Prestavljeni so poštini uradniki: v Maribor I. Kristina Mirič iz Maribora III., v Maribor III. Josipina Pistor iz Maribora I., v Ljubljano III. Ladislava Mikuš iz Ljubljane VI., v Ljubljano VI. Nada Bajec iz Ljubljane III., v Radovljico Marija Drobnik iz Zidanega mosta.

Belgrad, 22. febr. Povišani so v 3. skupino 2. stop.: dr. Jurij Stempihar, sodnik apelacijskega sodišča v Ljubljani, Anton Šavelj, starešina sreskega sodišča v Novem mestu, Janko Terček, starešina sreskega sodišča v Vel. Laščah, dr. Stanko Bregar, starešina sreskega sodišča v Kranjski gori, Anton Radej, starešina sreskega sodišča v Šmarju pri Jelšah, Karl Ivanc, starešina sreskega sodišča v Brežicah, in dr. Fran Muhič, starešina sreskega sodišča v Slov. Bistrici; v 4. skupino 2. stopnje dr. Aleksander Grobelnik, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, dr. Josip Dobroščak, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu, Marin Pavlovič, sodnik sreskega sodišča v Litiji, Karol Plavaj, sodnik sreskega sodišča v Kranjski gori, dr. Mirko Kežar, sodnik sreskega sodišča v Mariboru, dr. Jože Kokalj, tajnik stola sedmorice, oddelek B v Zagrebu; v 6. skupino: Maks Makli, sodnik sreskega sodišča pri Sv. Lenartu, dr. Leon Berlič, sodnik sreskega sodišča v Celju, Vladimir Puncuh, sodnik sreskega sodišča v Slov. Bistrici, Mihael Beljan, sodnik sreskega sodišča v Gornjem gradu, in Vinko Pančev, sodnik sreskega sodišča v Litiji.

Belgrad, 22. februarja. AA. Upokojena sta Fran Podboj, vodja zemljiške knjige državnega sodišča v Ljubljani in Henrik Toplak, višji glavar pisarne okrajnega sodišča v Celju v 6. skupini.

Belgrajske vesti

Belgrad, 22. febr. m. Jutri dopoldne se bo v narodni skupščini nadaljevala načelna proračunska debata. Končana bo do petka, nakar bo finančni minister odgovoril na vse kritike, nato pa bo glasovanje o proračunu v načelu.

Skopje, 22. febr. m. Danes dopoldne je socialni minister obiskal tukajšnje Delavsko zbornico in pregledal njene posle. Nato si je ogledal tukajšnje bolnišnico in sprejel funkcionarje JRZ.

Belgrad, 22. febr. m. V kabinetu poštne ministristva se je danes popoldne sestal odbor tvorice, da prouči uredbo glede razširjanja treh jugoslovanskih radijskih postaj. V času, ko to poročamo, konferenca še traja.

Belgrad, 22. febr. m. Ministrski svet je odobril nabavo materiala za zgradbo telefonske avtomatske podcentralne zašt. Vid pri Ljubljani. S to podcentralno bo ustrezno željam in zahtevam gospodarskih krogov v tem kraju.

Nj. kralj, Vis. kneginja Olga v deškem zavetišču v Beogradu

Univ. prof. ing. F. Lobé:

O stanju strojniškega instituta

V javnosti se je že na mnogih mestih govorilo o stremiljenjih za izpopolnitev naše univerze. Posebno akademska mladina je šla neustrašeno za ciljem, da pribori fakultetam univerze prepotrebne učne prostore in učne predmete. Akademska mladina tudi neumorno nadaljuje svoje započeto delo in si je zasnovala zato obsežen program, katerega hoče izvesti. Potrebno je, da jo širša javnost pri tem delu čim bolj podpira, posebno pa še oni činitelji, ki v tem pravcu največ lahko pomagajo.

Medicinska fakulteta, hidrotehnični laboratorij, kemični in rudarski oddelek so one institucije, ki stojijo najbolj v ospredju sedanjih zahtev.

Za postanek moderno opremljene medicinske fakultete v zvezi s povečanjem bolnišnice se vsi boj že celo vrsto let. Letos je nastala nevarnost, da bosta kemični in rudarski oddelek ob svoje učne in laboratorijske prostore, o katerih prostorih pa se po drugi strani nikakor ne more trdit, da bi vsaj približno odgovarjali smotru. O pomenu in potrebi hidrotehničnega laboratorija nočem posebej govoriti, ker bo to, kar moram povedati o strojniškem institutu, veljalo v mnogih točkah tudi za hidrotehnični laboratorij. Pribito naj bo le to, da so se baš za zgradbo te institucije ustvarili in oddali že pred leti vsi tehnični predpogoji, t. j. glavni in detajlni načrti, gradbeni preračuni in vsi proračuni za stroške, skratka vse, kar je potrebno za nadaljnjo obdelovanje pri ministrstvih v Beogradu. Mnogo poštovnega dela je bilo s tem v zvezi in upam, da stavar ne bo potisnjena v ozadje zaradi nujnosti drugih zahtev, marveč da bo prešla vzporedno s temi v obravnavanje.

Ce je kateri institut na univerzi navezan vzporedno s teoretičnim tudi na laboratorijsko delo, se mora to trdit prav za strojniški institut. Predalec bi se moral razpusti, če bi hotel le približno za jeti področja strojniške stroke, katere naj bi se gojila na tem institutu.

Dvoje glavnih nalog ima in mora imeti vsaka univerza in z njo vse institucije: to je naloga pouka in naloga raziskavanja in samostojnega razglabljanja o strokovnih problemih. Univerza mora biti zmogljiva, da stopa vzporedno s sličnimi zavodi drugih držav ter da tudi sama ustvarja in prispeva k znanosti in kulturi.

Ze pri predmetu prvega letnika, ki ga istočasno posluša več oddelkov tehnike, to je mehaniki tehnologiji ali nauku o kovinah in tvariinah ter o načinu obdelave kovin s sodobnimi obdelovalnimi stroji in na način, ki odgovarja najnovejšim metodam, pouk popolnoma odpove. Slušatelje se ne nudi niti najmanjša prilika, da bi si pridobili čut do dela, čut do stroke z lastnim sodelovanjem pri strojih, pri izredno preciznih merilnih napravah, pri določevanju uspešnosti obdelovalnih strojev v obratu z najrazličnejšimi modernimi orodji, pri raziskavanju najbolj gospodarskega načina obdelave kovin in odtih strojnih delov itd. itd.

Na vseh inozemskih institucijah se ravno tej stroki poveča največja skrb in važnost. Brzo se sukajoče parne turbine, do neslišnosti tiho delujoči stroji lokomotiv in avtomobilov, do najmanjše teže ustvarjeni in pravilno tehnološko izdelani pogonski motorji letal itd. zahtevajo tako precizno izdelavo, o kakršni pred desetletjem ni bilo govora. Sodobne merilne naprave pri tem delu imajo izredno točnost od deset- do stotisočinke enega milimetra. Kako naj si naši slušatelji stvorijo vpogled v take obdelovalne stroje, ko pa nimajo prilike za delo niti z najnavadnejšimi stroji? Ali naj za naše slušatelje, ki pravtako nimajo niti najmanjše prilike, da sploh vidijo, kako izgledajo te naprave in moderni obdelovalni stroji, veljajo le ekskurzije v tujini? Ali je kdaj postal neko ob samem dopovedovanju kako naj se dela in ogledovanju razstavljenega pohišva tudi dober mizar? — Primera je sicer groba, pa mislim, da vendar drži. Ta čut, ki bi bil za inženjerja tako dragocen, se na našem institutu ne more dobiti!

Se večje težkoče pa nastanejo pri proučevanju naravnih zakonov in fenomenov za gradnjo toplotnih in vodnih pogonskih strojev. Termodinamika, hidravlika in hidrodinamika in vsi, s temi zvezani problemi se na inozemskih institucijah poučujejo in raziskujejo le v zato bogato opremljenih laboratorijih od početka s sodelovanjem in z vajami slušateljev. Kje so laboratoriji za proučevanje parnih kotlov, kuršč za racionalno zgorevanje domačih premogov, za študij parnih pogonskih strojev in vodnih turbin, za natančnost in občutljivost regulatorjev, za določanje gospodarnosti teh strojev pod različnimi vplivi, za presojo najbolj prikladnih merilnih metod in za preizkus vseh merilnih instrumentov? Ni jih niti za pouk, še manj pa so dane možnosti za znanstveno udejstvovanje instituta.

Tako kakor je laboratorijsko delo potrebno kemikom in elektrotehnikom iz njihovih strok, bi bilo to prav tako prepotrebno tudi vsem slušateljem strojništva, odnosno vsem, ki naj bi imeli pozneje kaj opravka s strojništvom. V naši banovini je industrija precej močno zastopana. Skoro povsod imajo industrijski obrati svoje lastne po-

gonske vire odnosno pogonske stroje. Prav gotovo je za naše razmere strojna stroka zelo važna.

V slučaju spopolnitve strojniškega instituta bi se stanje še poslabšalo, ker bi se morali ozirati tudi na tekstilno stroko, podrobnejšo gradnjo strojev, parnih in električnih lokomotiv, pogonskih voz, tehniške ogrevanja in prezračevanja prostorov, gradnje dvigal itd.

Ko sem pred leti zamenjal praktično delovanje z visokošolskim poklicem, sem našel na tehniki za svoje udejstvovanje zelo neugodne razmere. Več ko dve leti sem imel sposojeno sobo na rudarskem institutu, dokler se ni neki, s tremi stenami obdani prostor, ki je služil za smetišče, zazidal še s četrto steno z okni za dosego sobe, kjer ima še sedaj svoj sedež strojniški institut.

O kakem laboratoriju, posebno tehnološkem, kjer bi se lahko s sodelovanjem slušateljev polagoma izdelala skoro vsa oprema ostalih laboratorijev, ni za enkrat na strojniškem institutu niti govora. Za notranjo opremo strojnega oddelka hidrotehničnega laboratorija bi bili izdatki mnogo manjši, če bi imel institut možnost, da si sam izdelava tehnoloških delavnicah potrebne ustroje.

Ni čuda, da se v tem času proseče najbolj oglašala mladina, ki je pri študiju najbolj prikrajšana in ogrožena, ker se ji ne nudi tega, do česar ima sveto pravico.

Visoke šole so v bistvu popolnoma različne od srednjih. Dočim je za srednje šole v naprej začrtan in zaokrožen učni program, mora stremeti univerza za višjimi cilji na polju raziskavanj ter stati v ospredju s tujimi znanstvenimi institucijami. Značaj in sloves univerzitetnega zavoda je zlasti odvisen od onih osebnosti, ki vodijo institute, laboratorije in seminarje. Zgodovina kakor tudi sedanje prilike nas uče, da sloviti znanstveniki niso delovali vedno baš v prestolnicah držav. Ne bi mi bilo težko navesti zato veliko števil konkretnih slučajev. Znanstveno delovanje posameznika pa more iti, četudi je zelo plodovito, le do gotove meje. Ali ni tedaj nujno potrebno, da se naše univerze vse enako bogato opremijo, ker bi bila s tem možnost nacionalnega znanstvenega podviga potrojena? Nasprotno pa je delovanje v takih razmerah, v katerih se za potrebno zgradbo prostorov, za opremo in za znanstvene laboratorije ne da prav ničesar, podobno životarjenju v preprostim zemeljskih volinah in ne bivanju v urejenem domu.

Posledica takega stanja je v tolikih usodna, da se morajo instituti zadovoljiti s provizorji, katere pa se da prav posebno težko kdaj zamenjati z boljimi ureditvami.

Ali hoče biti država zadovoljna le s provizorično izobraženimi duševnimi delavci? Kaj bo k takim možem odgovorila industrija, ki mora izbrat le prave strokovnjake in — če ni domačih — pa tuje?

Podobno kakor spremlja glasbenega umetnika čut zanesljivosti, kadar stopi na pozorišče, tako mora spremljati tudi inženjerja, ko zapusti univerzo, oni čut do samostojnega znanstvenega in gospodarskega dela, ki se ga da pridobiti le s temeljitim strokovnim delovanjem na šoli. Cim globlji bo ta čut, tem večje bo veselje do dela, tem manjša bo ona bolna domšljivost, tem lažje bo mlada inteligenca dobila zaposlitev.

Pomaga naj se onemu, ki je pomoči najbolj potreben! Da je strojniški institut na tehnični fakulteti med tistimi, ki so v najslabšem položaju, se lahko prepriča vsakdo, kdor hoče nepristransko soditi.

Predvsem pa naj se razreši mladina od boja za izpopolnitev univerze ter se ji odvzame ta skrb in sicer na ta način, da se čimprej dokončno izpopolni naša najvišja slovenska kulturna institucija, ki za enkrat še na več mestih občutno hira!

Pri poskusu samomora se je ponesrečil in ubil

Maribor, 22. februarja.

V Bresternici pri Mariboru se je včeraj pritepil dogodek, o katerem govori danes vsa tamošnja okolica. Posestniškega sina 28 letnega Ivana Novaka iz Bresternice je zadela nesrečna smrt, ki jo je sam izzival. Včeraj je Novak ves dan popival v Bresternici ter je bil nenavadno potr, tako da je njegovim tovarišem v gostilni bilo takoj jasno, da se to pitje ne bo dobro končalo. Res jim je na pri-govarjanje, naj pove, kaj ga tako tare, dejal, da namerava izvršiti samomor. Zatrjeval je, da bo šel v smrt na nenavaden način, da bodo še dolgo o njem govorili. Res ga je potem ponoči zadela smrt, pa na čisto drug način, kot je on nameraval. Po policijski uri ob 10 zvečer je odšel iz gostilne ter se napolnil k železnim nosilnim stebrom, na katerih je visokonapetna električna napeljava. Plezal je po stebri, da bi se na vrhu prijel za žice ter bi ga v trenutku ubil električni tok. Ni pa prišel do vrha, ker mu je kak meter pod žicami spodrsnilo, pa je omahnil in padel s stebra. Priletel je na glavo na betonska tla, ki so okrog stebra ter si je lobanjo popolnoma razbil. Obležal je na mestu mrtev.

Skrivnost Radiona:

Samo Radion vsebuje dobro Schichtovo milo in je zato tako blag in izdaten.

Samo

Schichtov **RADION**

VSEBUJE SCHICHTOVO MILO

Tako je prav!

Zasedanje banovinskega sveta je končano. Vredno je podčrtati, da se je v tem našem parlamentu enkrat resno govorilo tudi o zadevi, o kateri se je do najnovejšega časa mislilo, da ne spada pred ta forum. To je vprašanje moralnega stanja in moralnega zdravja našega naroda. Dolej se je na takih zborih govorilo vedno le o materialnih potrebah ljudstva. Prav je pisal »Slovenec« pred nekaj dnevi v uvodniku: »Za zdravje našega rodu!« Pred vsem mora državna oblast sama zaustaviti vso svojo avtoriteto in dati na razpolago vsa svoja moralna in primerjevalna sredstva da se zatre strašna moralna kuga, ki razsaja v našem narodnem organizmu. V tem oziru je bila javna oblast dozdaj veliko preliberalna in je to področje javnega dela smatrala za nekaj postranskega in preveč izven svoje kompetence. To je zmotna misel, ki jo je treba likvidirati.

Zdi se, da je ljubljanski župan dr. Adlešič najboljše razumel te besede, jih pograbil z obema rokama in jih gorke prekoval v dejanja. Čast mu, da je v slovenskem parlamentu krepko dvignil glas in brez strahu pred javnim mnenjem pokazal na veliko rano na našem narodnem telesu: alkoholizem in z njim združeno surovostjo, podivjanost ter tolikimi zločini, ki so nam pred svetom v eramoto. »Nekaj moramo storiti za ozdravljenje naroda!« Zahteval je ostrih ukrepov za odpravo strupene »šmarnice«, za zatrtje proste žganjekuhe, močnej-koračenja policijske ure, demoralizirajočim kinematografom in časopisju...

Prav je takol Saj nas kot katoličane mora biti gram pred drugoverci v državi, da je med nami, ki imamo toliko cerkva, tudi toliko zločinov! Prav je, da je g. župan poudarjal, da je prejšnji režim demoralizirajoč in pijančevanje samo pospeševal. Prav tako pa je pričakovati, da bodo zdaj krščanski moške, ki so na oblasti, razumeli, da je poleg materialne pomoči tudi morala ljudstva: treznost, nrvnost in dostojnost velevažen faktor javnega življenja, ki naj mu tudi javna oblast posveča vso pozornost!

Volonterji v bolnišnici in njih delo

Ljubljana, 22. februarja
Danes opoldne so prekinili delo volonterji ljubljanske bolnišnice, to so mladi zdravniki, ki že po več let opravljajo zdravniško službo ter niti ne prejemajo hrane v bolnišnici niti nimajo stanovanja. Zdravniki-volonterji, ki jih je v splošni bolnišnici 14, v ženski bolnišnici pa 2, so sklenili, da ne bodo delali en teden. Utemeljujejo ta svoj nastop s tem, da volonterji opravljajo važno in najbolj naporno zdravniško službo ter zaman čakajo na kakšno namestitve. Ze od leta 1932 dalje država ni namestila na reden način nobenega zdravnika v bolnišnici. Volonterji (enako kakor stažisti in celo medicinci) izvršujejo delo, ki bi ga morali redno nastavljeni zdravniki.

Tudi za prihodnje proračunsko leto ne predvideva država nobene nastavitve kakšnega zdravnika. Da opozore javnost na svoj težak položaj, so volonterji prekinili za en teden delo. Z ozirom na stisko bolnikov, ki jih je v bolnišnici čedalje več, pa bodo delo po enem tednu ponovno nadaljevali.

Enak nastop volonterjev je bil že leta 1935, toda tedaj je g. ban dr. M. Natlačen nastavlil v banovinskih bolnišnicah skoraj vse mlade zdravnike volonterje, ki so tedaj torej dobili primerne nastavitve. Banovina sedaj ne more več nastaviti novih zdravnikov, pač pa je vrsta na državi in to tembolj, ker je potreba po zdravnikih v splošni bolnišnici zelo velika. Mesto, da bi delo potrebnih plačanih zdravnikov opravljali brezplačni volonterji, naj država nastavi iz vrst mladih zdravnikov potrebne moči.

Zdravniki volonterji so se s posebnimi vlogami obrnili na vse odločujoče činitelje, jih opozorili na svoj težak položaj in zahtevali, da država uprava čimprej nastavi več novih zdravnikov v splošni bolnišnici.

— Pri zaprtju motnjab v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Frana-Josel grenčice«.

Časnikarji pri češkoslovaškem konzulu

Lep večer sta priredila novinarjem gospa Jela Minovska in njen sopro, češkoslovaški konzul, gospod Stanislav Minovsky. V zbrano urejenih prostorih konzulata, ki pričajo o finem okusu gospodinj in gospodarja, se je zbralo v nedeljo vprav imponantno število slovenskih časnikarjev in publicistov ter lastnikov in sotrudnikov našega tiska; našli smo jih nad štirideset. Domačnost, ki je že ob prisrčnem sprejemu objela krog gospoda konzula in njegove gospe soproge vse doše goste, se je ob zakuski razvila v živahnem razgovoru in prijetnem kramljanju do viška. Novinarji, ki jim posel ne dovoljuje več ko kratka medsebojna srečanja, so se po dolgem času zopet sestali za več ur v

ozračju pristno slovanskega gostoljubja gostiteljev in medsebojne prijateljske družnosti, spričo katere so se pozabile vsakdanje skrbi poklica in se je marsikateri problem prerešitel brez strasti in z onim humorjem, ki ga sicer naše življenje na javni pozornosti tako zelo pogreša. Večer, ki je gotovo pripomogel k zavezanju še globljih in iskreno občutenih stikov med slovensko publicistiko in zastopnikom bratske češkoslovaške republike, ki je s pomočjo očarujoče ljubeznivosti svoje gospe soproge, hčerke našega Srema, storil vse, da so gostom ure v prijaznem domu na Erjavčevi cesti potekle v najlepšem razpoloženju, bo ostal vsem dolgo v spominu.

* Članek je bil pripravljen že za nedeljsko številko »Slovenca«, pa smo ga morali zaradi pomanjkanja prostora odložiti za danes. — Uredništvo.

Kaj pravite?

Prejšnji teden si je »Jutro« prilastilo med drugim tudi Cankarja. Malo pozno je »Jutro« prišlo, prišlo pa je le. Zamudilo je lepo priliko, ker bi moglo uspešno nastopiti v njegovo obrambo l. 1933 in 1934, saj takrat je glas »Jutra« nekaj zalegal, vsaj pri njegovih lastnih ljudeh. Ti so namreč dali tedaj iz ush srednješolskih čitank potrgati Cankarjevo sestavo o domovini. Je res lep paradoks, da nepatriotično »Jutro« ni tedaj branilo berila, ki napdušno govori mladini o lepota naše domovine!

»Slovenski narod« pa nekaj namiguje o »klerikalnih« denunciantih. Nemara ima prav, toda le, če so bili »klerikalci« tisti, ki so l. 1925 organizirali nepoleptno denunciantsko gonjo po vseh srednjih šolah! »Klerikalci« so bili tudi vsi tisti številni učitelji, ki so l. 1933 in pozneje do srede l. 1935 denuncirali kmečko in mestno prebivalstvo na delo, češ, da so »protidržavni elementi!« »Klerikalci« je bil tisti, ki je l. 1920 pisal tržaškemu prefektu pismo, češ, da je Jadranska banka italofilska itd. In zopet je bil »klerikalci« tisti, ki je l. 1933 ovadil okrajnemu glavarstvu v Kranju izmišljeno vest, češ, da so nekje v Poljanski dolini razvili — italijanski zastavo! »Klerikalci« so uprizorili tudi znamenite šenčurske, domžalske in druge procese!

»Klerikalci« so bili seveda tudi vsi tisti odlični in manj odlični slovenski politiki, ki so ob vsaki priliki, ki se jim je le nudila, tekali v Belgradu od vrat do vrat in na široko razlagali, da je SLS protidržavna, italofilska etc. »Klerikalci« se še sedaj trudijo, da vsako čenčo iz Slovenije kar gorko nesejo v Belgrad, misleč, da se jim bo na ta način posrečilo omajati sedanjí politični režim! Da, če so vsi ti ljudje »klerikalci«, potem so res o naših prstih denuncijanti! Če pa niso, so pristni poklicni denuncijanti! Pač neke druge, najbrž kje v »napredni fronti«!

ARTIN
1-2 DRAGÉES
VELIKO
MNOŽINO
ODPADKOV

odstranjujejo iz telesa z milim in sigurnim delovanjem
ARTIN — DRAŽEJE Dr. WANDER.
Dobivajo se v vseh lekarnah v škatlicah po 12 dražej Din 8.— in v vrečkah po 2 dražej Din 150.
Ogl. reg. pod S. br. 22115-33.

Koledar

Torek, 23. februarja: Peter Damijan, cerkveni učenik; Romana, devica.

Novi grobovi

† Na Jesenicah je včeraj umrl uradnik drž. železnice na Jesenicah na Gorenjskem gosp. Janko Galovič, ki ga bomo na zadnji poti spremlili v sredo, 24. t. m., ob 3. pop. izpred župnijske cerkve na Viču na viško pokopališče. Sestra rajnega je naša vzorna učiteljica Franciška Galovič v Trbovljah, a brat, g. Vojteh Galovič, inšpektor banske uprave v Ljubljani. Rajni izhaja iz strogo katoliške družine in je po materi, Franciški, roj. Češnovar, iz one družine Češnovarjeve, ki je bila vedno v katoliških vrstah in je imela vedno katoliške liste in knjige v svoji sredi. Bog mu daj mir in pokoj, prizadej družini pa naše sožalje!

† V Boh. Bistrici je umrl gospod Jože Kikelj, posestnik in krojaški mojster. Pokopali ga bodo danes ob 8 dopoldne. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Napredovala sta v IV. položajno skupino 1. stopnjo Zisič Miloš, šef krajevnih kontrole pri carinarnici, in Magolič Srečko, šef krajevnih kontrole pri železniški direkciji v Ljubljani.

— Poročila sta se v nedeljo 21. t. m. v trnovski cerkvi Franc Cerkvenik, uradnik, in gdč. Glizela Kral. Iskreno čestitamo.

— Poročila sta se v Zagrebu gdč. Janja G. dič iz Petrovč, uradnica v univerzitetni knjižnici v Zagrebu in dr. Anselmo Marčelič, specialist za očesne bolezni. Bilo srečno!

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.
Ogl. reg. S. br. 30474/33.

— Športno-gimnastično akademijo priredi SK Planina v nedeljo, dne 7. marca t. l. (ne 11. marca, kakor je pomotoma poročal nedeljski »Slovenec«) ob 11 dopoldne v veliki dvorani hotela Uniona v Ljubljani. Prireditelj obeta biti zelo zanimiva, saj obsega 15 izbranih točk, na katere se še povrnemo. Zlasti si jo bodo lahko ogledali okoličani, saj bo končana že ob pol ene tako, da se lahko pravočasno vrnejo domov. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri blagajni kina »Union« ob ponedeljku, dne 1. marca dalje.

— Iz delavskega gibanja na Jesenicah. Zadnjo jesen so na Jesenicah ustanovili novo delavsko organizacijo: »Strokovno organizacijo delavcev«. V njej je doslej včlanjenih 250 stavbinev. Te dni se je ta nova organizacija priključila Zvezi združenih delavcev v Ljubljani.

— Praktični učiteljski izpiti na Drž. učiteljski šoli v Ljubljani se bodo v pomladanskem roku začeli v petek 9. aprila 1937 ob 8. dopoldne. Kandidatje naj svoje pravilno opremljene prošnje za priprave k izpitu vložijo uradnim putem pravočasno, tako da bodo vsaj do 3. aprila v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zgledajo po ure pred začetkom izpita v direktorjevi pisarni. Zakasnele prošnje, kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele za prihodnji izpitni rok v oktobru 1937. Posebna obvestila se kandidatom ne bodo razpošiljala. Ravnateljstvo.

— »Straža v viharju« ta teden in naslednji teden zaradi semestrskih političnih ne bo izšla, ker je večji del sodelujočih izven Ljubljane. Prihodnja številka bo izšla torej 11. marca, kar naj cenjeni naročniki blagovolijo upoštevati.

— Vitanje — nemškutarsko gnezdo. Dne 30. marca 1936 so se vršile občinske volitve v Vitanju pri Konjicah. Zmagala je združena opozicija proti listi JRZ. »Slovenec« je takrat pisal: »Vitanje pri Konjicah je bilo od davnih časov ena najtrdnjših postojank nemštva in nemštva na slovenski zemlji. Po vojni je ta občina dosledno z večino glasov volila proti skupni fronti slovenskega ljudstva. Nekaj let je imelo radičevstvo v Vitanju močno oporo. Večina ljudi je gospodarsko zelo odvisna in jim razni kruhodajci narekujejo tudi politično mišljenje in prepričanje. Tajne volitve bi v taki občini, kakor je Vitanje, za JRZ brez dvoma mnogo bolj izpadle.« — Na to je »Slovenec« »Jutro« odgovorilo takole: »Da bi omilili in zabrisali vtis, ki ga je povsod naredil izid nedeljskih občinskih volitev v Vitanju, je »Slovenec« po volitvah napisal, da je bilo Vitanje nekaj ena najtrdnjših postojank nemštva in nemštva na slovenski zemlji. To je res in tega nihče ne zanika, kolikor se tiče trga samega. Ni pa resnična trditve, da bi trška občina po vojni dosledno volila proti skupni slovenski fronti. Po vojni trg Vitanje ni bil nikdar več v nemških ali nemškutarskih rokah. Moč nemštva je ginila bolj in bolj, dokler ni s priključitvijo okolice postala popolnoma brezpomembna.« (»Jutro« dne 5. aprila 1936.) — Te dni smo pa dobili v roke naslednje sokolsko pismo: »Sokolsko društvo, Vitanje, dne 25. januarja 1937. Štev. 17. Bratislavo sokolsko društvo v Podpisano društvo priredi v soboto, dne 30. 1. 1937 ob 8. uri v. svoj plesni venček. Ker živimo v kleronemškutarskem gnezdu (podčrtali mi, ur.), nam grozi bojkot. Zato prosimo naslov, da poagitarja med članstvom, naj se te prireditve udeleži vsaj nekaj odposlancev društva. Živimo v težkih prilikah in apeliramo na bratsko solidarnost. Zdravo! Starosta: Piki I. r.« — Tako so najbolj navdušeni je-en-esarji sami potrdili, da je Vitanje nemškutarsko gnezdo in da je imel torej »Slovenec« prav.

— Vremenska napoved. Evropa: Depresija vlada nad vsem evropskim kontinentom. Dežuje po vsej zapadni Evropi, sneži tu in tam. Samo v južni Evropi je vedro vreme. — Jugoslavija: Vedro po vsej kraljevini z jutranjimi megami v severnih krajih. V zadnjih 24. urah je tu in tam deževalo, v bosanskih planinah pa snežilo. Najnižja temperatura je zabeležena v Užicu — 7, najvišja pa v Mostarju + 19 stopinj. — Napoved za danes: Nova zoblachtev se pričakuje v severno-zapadnih delih. Tu in tam dež. Vedro na vzhodni polovici. Temperatura se bo dvignila.

— Slovar tujk. Spisal dr. Fran Bradač, 174 strani obsega približno 5000 besed. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani l. 1929. V današnjem času, ko nam zvone na ušesa tujke zaradi ogromnih tehničnih pridobitev na vseh poljih znanosti, nam je dober slovar tujk, z dodatkom iz katerega jezika beseda izvira, neobhodno potreben. Knjiga pa ima tudi namen ene tujke, ki jih lahko pogrešamo, nadomestiti z dobrimi domačimi izrazi. Posebno dnevno časopisje in deloma tudi knjige uporabljajo vedno pogostejše izraze, ki jih večkrat niti izobraženec, če ni študiral ravno latinske šole, pri najboljši volji ne razume vseh. Glede na vse to potrebuje danes »Slovar tujk« že vsak človek, ki prebira dnevno časopisje in knjige. Izrazi so navedeni tako, kakor se v slovenščini izgovarjajo ali pišejo, kar porabnost slovarja še poveča. Oblika je priročna, žepna in stane vezan 50 din, broširan 40 din. Prepričani smo, da bo segel po slovarju vsak izobraženec in preprost človek.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 20. t. m. je objavljen »Ukaz kraljevskega namestnika o otvoritvi generalnega konzulata v Jeruzalemu in v San Franciscu, dalje »Uredba o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu.« »Pristop Letonije k bernski konvenciji za zaščito književnih in umetniških del.« »Pristop Mehike k mednarodni konvenciji o pobujanju ponarejevanja denarja z zapisnikom.« »Pristop Islandije k mednarodni avtomobilski konvenciji.« »Ratifikacija konvencije o fiskalnem režimu tujih avtomobilskih vozil po republiki Turčiji.« »Pristop Velike Britanije v imenu Palestine (izvz. Transjordanije) h konvenciji o fiskalnem režimu tujih avtomobilskih vozil z zapisnikom.« »Izjava Velike Britanije o uporabljanju konvencije o fiskalnem režimu tujih avtomobilskih vozil s priloženim zapisnikom tudi na teritoriji Nigerije, Kamerun in Sierra Leone« in »Telefonski promet: nove zveze z Italijo in Avstrijo.

— Sanopod odpravi slab duh, prekomerno potenje nog in diskretnih delov telesa. Sanopod, Ljubljana, Gosposvetska cesta 7, razpošilja proti predplačilu Din 8.—.

— Kraljevski jugoslovanski aeroklub »Naša krilca« v Belgradu je dal v prodajo srečke svoje Aeroloterije, katere dobiček je namenjen za nakup aeroplanov in opremo pilotov. Cena srečke je 10 Din. Veliko število dragih dobikov. Načrt loterije se razpošilja brezplačno.

— Kovinski okoli na lispem velesejmu. Nemški industriji se je posrečilo izdelovanje stavbenega okovja iz lahkih kovin. Preizkušnje s temi izdelki so izpadle zelo ugodno. Iz tega razloga bodo že na prihodnjem velesejmu (od 28. febr. do 8. marca) v velesejmskih objektih v notranjem mestu kakor tudi na prostem velike tehniške razstave in pri stavbarstvu razstavile številne trdke svoje kolekcije stavbenega okovja iz lahke kovine. Po mnenju strokovnjakov bodo ti izdelki popolnoma izpodrinili dosedanje snovi, ki so se uporabljale v ta namen. Izdelovala se bodo okovja v treh vrstah: polirana, mat in eloksirana. Posebno zadnja vrsta bo po dosedanjih izkustvih veslošno zahtevana, ker ne bo rabila skoro nobene nege in čiščenja.

— PRI RAZPOKANI KOZI, ozeblinah, lišajih in izpuščajih žudovito deluje »OBLAKOVO KAMILIČNO MAZILCO«.

Ljubljana

Torek, dne 23. februarja.

Gledališče

Drama: Torek, 23. febr.: Zaprt. — Sreda, 24. febr.: »Kvadratura kroga«. Red Sreda. — Cetrtek, 25. febr.: »Korajža velja«. Red Cetrtek. — Petek, 26. febr.: Zaprt.

Opera: Torek, 23. febr.: Zaprt. — Sreda, 24. febr.: »Ples v maskah«. Gostuje tenorist Josip Rijavec. Izven. — Cetrtek, 25. febr.: Baletni večer. Red A. — Petek, 26. febr.: Zaprt.

Predavanja

Trnovska prosveta. Na XIV. prosvetnem večeru Prosvetnega društva Trnovo v sredo, dne 24. februarja ob 8. zvečer v društveni dvorani v Karlovici ulici 14 bo imel zanimivo skoptično predavanje g. dr. Valentin Meršolj, katerega naslov je: »Z dobrovoljci po Rusiji in Dobrudži«.

Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi ponovno člane in vse, ki se zanimajo, na predavanje, ki bo drevi ob 20. v mali Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Predaval bo g. Alfred Lestin, generalni zaslopnik Hoeschovih tovarn o »Lastnostih, prednostih in uporabi jeklenih zagatnih sten s posebnim ozirom na Hoeschov sistem«. Predavanje bodo ponazorili filmi in projekcijske slike. Vstop prost.

Ljudska univerza v Ljubljani. V sredo, dne 24. t. m., ob 20. bo predaval v mali dvorani Filharmonične družbe (kino Matica) o socialnih problemih v kolektivističnem družabnem redu univ. prof. dr. Andrej Gosar. Vstopnine ni.

Dvorana Delavske zbornice. Docent dr. Ivan Matko bo predaval drevi ob 8. pod okriljem Prirodoslovnega društva o pomenu vitaminov za človeški organizem. Vstopnina 4 in 2 Din.

V društvu »Pravniki« bo v petek, dne 26. febr. ob 8. zvečer v ljubljanski pravosodni palači, soba 79, predaval g. priv. docent dr. Stojan Bajič o temi »Uredba o minimalnih mezdah in kolektivnih pogodbah«.

Prireditve in zabave

Koncert v Frančiškanski dvorani. Vse, ki so dovoljeni za plemenit glasbeni užitek, opozarjamo na koncert damekega tria Brandl, ki se bo vršil v petek 26. t. m. Koncert te umetniške skupnosti, ki si je danes pridobila že svetovno priznanje, obeta biti res izbrana umetniška prireditve.

Sestanki

Dekliški krožek prosvete Ljubljana — mesto ima drevi točno ob 8. uro redni sestanek. Novinke dobro došle!

Kino

Kino Kodeljovo: Jan Kiepura v filmu »Ljubljene vse žene« in »Marija« (Gary Cooper). Cene znižane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62, in mr. Garlus, Moeste.

1 Vloga in pomen zadržištva v narodnem gospodarstvu. Organizacija absolventov Trgovske akademije, najvišjega trgovskega učnega zavoda pri nas, »Klub trgovskih akademikov«, ki stalno prireja zanimiva javna predavanja, v katerih se obravnavajo razna narodnogospodarska vprašanja, je priredil danes teden javno predavanje o gornji temi. — Predaval je znani strokovnjak v narodnogospodarski stroki in dolgoletni aktivni delavec v slovenskem zadržištvu, bivši minister socialne politike g. univ. prof. dr. Andrej Gosar. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo prinesiti obširnejšega poročila o tem predavanju. Opozarjamo pa one naše čitatelje, ki sodelujejo v našem zadržištvu, in one, ki se zanimajo za taka vprašanja, na izbrano poročilo o tem predavanju, ki je izšlo v včerajšnji številki »Slovenskega doma«.

1 K Adamičevemu orkestralnemu koncertu. V svojem poročilu o tem koncertu sem omenil, da ga je priredila ljubljanska Glasbena Matica. K temu dodajam, da je bil prireditelj koncerta tudi sodelovanje ljubljanske radiofonske postaje in celo z inicijativno od strani njenega vodstva. Pogreški je kriv v glavnem koncertni spored, ki bi bil moral te sodelovanje navesti, dočim je stalo na njem le ime Glasbene Matice. Tako sem dolžan izraziti priznanje za ugodno uspehi koncert tudi vodstvu naše radijske postaje. — V. U.

1 Popisne pole davčnih zavezancev v mestni občini ljubljanski s priklopljenimi deli sosednjih občin se bodo izjemoma še sprejemale do 25. febr. 1937. Vsi, ki še niso vrnili popisnih pol, se pozivajo, da jih do navedenega dne gotovo vrnejo mestnemu poglavarstvu v Ljubljani, Mestni trg št. 2-1, soba št. 21.

1 Za »Dom slepih« so darovali neimenovani 135 Din. Srčna hvala! Bog bodi plačnik!

1 Za koncert Akademike pevskega zbora je predprodaja vstopnic pri blagajni kina »Union«. Cene: sedeži po 40, 30, 25, 20, 15, 10 Din, stojišča 7 Din. Dijaška stojišča po 5 Din se dobijo samo pri vratarju univerze. — Nabavite si vstopnice čim prej.

1 Klub železničarjev JRZ sklicuje za 24. t. m. ob 18.30 zvečer odborovo sejo pri Mikliču — lovška soba. Razpravljajo se bo o novem poslovniku. Udeležba obvezna.

1 Napravil bom nekoliko poskusnih škropitev sadnega drevja. Interesente vabim, da se zglase v moji pisarni Tyrševa c. 23. Inž. Prezelj.

1 Mesto venca na grob gospe Avguste Vodopivec so darovali Emil in Mary Tönnies 100 Din in Anny Farler 100 Din za Jožefinino. Srčna hvala!

1 Železniške tativne se množijo. V zadnjem času so se tatovi vrgli tudi na železnico. Samo v Ljubljani je železniška policija ugotovila, da je te dni bilo izvršenih troje večjih tatvin. Raz carske rampe pri tukajšnji carinarnici so neznani tatovi odpeljali 3 bale vreč, v škodo trdke »Slovenija transport« in v vrednosti 1190 din. — Na Gorenjskem kolodvoru so neznani tatovi odvlili na tiru 5 medenastih vodovodnih pip in 6 ročajev.

Na glavnem kolodvoru pa so pred dnevi iz osebnih vagonov ukradli 9 pip in 7 ročajev. Železnica trpi okoli 4100 din škodo. Tatovi prodajajo medenastne pipe, kljake in ročaje ilegalnim trgovcem globoko pod ceno. Kakor smo že poročali, je policija že izsledila onega takega trgovca, ki je kupoval ukradene kljake, najbrž pa jih je v Ljubljani še več, sicer tatovi medenine ne bi kradli.

1 Druge tatvine v Ljubljani. V stanovanju Tereze Greinerjeve na Kongresnem trgu 16 se je splazil nekdo približno 30 star mož. Ko je mož odšel, je Greinerjeva ugotovila, da je z njim izgnila tudi zlata ženska ura znamke »Omega« in približno 75 cm dolga, tanka verižica, vredna 1000 din. — Stanki Pahor na Celovski cesti 28 je neznan tat ukradel nekaj možkih srajc in drugega perila, ki se je sušilo na podstrešju. Škoda znaša okoli 500 dinarjev.

Dol pri Hrastniku

Zlate poroke. Kar dve zlati poroki smo imeli. V soboto, 13. t. m. so obhajali zlato poroko Orožnovi v Turjem. Sin Martin je delaven odbornik naših gospodarskih in kulturnih organizacij in podžupan. Prejšnjo soboto smo pa doživeli enako slavo v Dolu samem. Zlatoporočena so vaščani z izredno verno počastili: na predvečer je bila bakljada in podoknica, drugi dan pa slovesna sveta maša, ki se je udeležila šolska mladina in mnogo vaščanov. Gospod Gnus je bil nadočitelj na Dolu in bil za svoje zasluge imenovan za ravnatelja. Mnogo se je udeleževal in se še udeležuje na zadržiščnem polju.

Postna proslava. Prihodnjo nedeljo bo v dvorani postna proslava. Na sporedu sta igri »Animac« in »Teofilus«. Vmes bomo peli skupaj postne pesmi. Farna univerza. Ker je predavanje ta mesec izpadlo, bosta v marcu dve predavanji in sicer eno o komunizmu, drugo pa kulturno s filmskimi slikami. Knjižnica je dobila tri sto novih knjig, ki jih od danes dalje izposojuje. Obisk knjižnice je zelo narasel, saj smo imeli na eno nedeljo okrog sto obiskovalcev. To je razveseljivo dejstvo. Tudi čitalnica, ki ima okrog dvajset katoliških časopisov in revij, je vsako nedeljo bolj obiskana.

Poizvedovanja

Avtomobilsko kompletno rezervno kolo je bilo izgubljeno od Zagreba do Ljubljane. Pošten najditelj naj sporoči na naslov: »Ljubljana, Kapiteljska ul. 3, Gostilna Vidmar«.

Maribor

m Ljudi to razburja. Zapostavljanje slovenske srečujem na vsakem koraku. Občine dobivajo tiskovine v cirilici, ki jo ljudje ne razumejo, drugi uradi imajo celo vrsto takih tiskovin, pa tudi za plačilo tanih po zakonu o zaščiti avtorskega prava se izdajajo v Mariboru potrdila, tiskana v cirilici. Ljudi vse to upravičeno razburja.

m Smrt uglednega trgovca. V Gosposvetski ulici 23 je umrl v starosti 75 let bivši ugledni mariborski trgovec in hišni posestnik g. Josip Kavčič. Pokojnik je bil eden najstarejših v mariborski trgovski generaciji ter je imel dolga desetletja znano trgovino s špecerijo in kuhinjsko posodo na vogalu Gosposke ulice in Glavne trga v svoji hiši, katero je pred nekaj leti prodal g. Benku. Bil je zelo ugleden in spoštovan mož. Tudi v predvojnem Mariboru se je čutil vedno Slovenca, dasi je bilo to tedaj za trgovca zelo težko. Pogreb bo v sredo ob 16 iz mrtvašnice na Pobrežju. Svetila mu večna luč, žalujočim naše sožalje!

m Podpranje Pomožne akcije. Vodstvo Pomožne akcije ponovno prosi za nakazilo zastalnih prispevkov, ker ima velike izdatke za vzdrževanje brezposelnih. Samo pri javnih delih je točasno zaposlenih 185 delavcev — večinoma družinskih očetov ter znaša tedenska mezda 17.000 Din. Razen tega se v mestni ljudski kuhinji oskrbuje dnevno 300 za delo nesposobnih siromašnih oseb, da o izdatkih za najemnino in druge nujne življenjske potrebe ne govorimo. Dosedanji dohodki Pomožne akcije so znašali 362.819 Din, za 172.000 manj kakor v lanskem letu, potrebe pa so letos še večje, kot lani. Iz seznama darovalcev je razvidno, da še mnogi, ki bi lahko kaj prispevali, niso storiili svoje dolžnosti. Vodstvo Pomožne akcije jih ponovno prosi, da se spomnijo reševanja brezposelnih ter nakažejo svojo podporo. Denarne prispevke naj nakažejo mestni blagajni na Slomškovem trgu, naturalije pa mestnemu socialno-političnemu uradu na Rotovškem trgu 9 (telefon 27-53).

m Drevi gostuje Pavla Udočičeva v gledališču ter nastopi v opereti »Sv. Anton vseh zaljubljenih patron«. Predstava se vrši za red B.

m Obrtniški tečaj. Izpitna predavanja, ki so se pričela začetkom meseca, se bodo danes zaključila. Udeležuje se jih 60 obrtnikov in pomočnikov. V petek, 26. t. m., ob pol 20 je priretek knjigovodskega tečaja, za katerega je javljenih izredno veliko število udeležencev. Predavanja bodo v popoldnju Trgovske akademije. Sprejemajo se prijave za računski tečaj izpitnih predavanj v obrtnopospevalnem uradu na okrajnem glavarstvu, soba št. 42/11.

m Poskušna vožnja je uspeša. V soboto popoldne so priredila Mestna podjetja poskusno vožnjo z avtobusom tipa Saurer, katerega je gonil namesto bencina stisnjeni zemeljski plin — metan. Vožnja se je vršila v Slov. Bistrici in nazaj ter je potekla nad vse zadovoljivo. Avtobus je vozil z metanom mnogo mirneje, motor je tekel skoraj neslišno, zmagoval pa je vse hude strmine na tej progi kar igrave. Vodstvu Mestnih podjetij gre res priznanje za dalekovidno podjetnost, s katero skuša poveniti obratovanje svojih avtobusov.

m Druga plat zvona. V smislu uradne prijave smo svojetasno poročali o nekih tatvinah, ki jih je baje zagrešil bivši trgovec Hinko Fekonja na domu svojega očeta pri Sv. Kungoti. Sedaj nam sporoča g. Hinko Fekonja, da je sponelo naše tozadevno poročilo na napačni informaciji in da ni zagrešil ničesar kaznivskega, kar lojalno ugotavljam, da popravimo storjeno mu krivico.

m Nasilen grški vojaški begunec. V naših krajih živi več vojaških beguncev iz Grčije, katerim so oblasti določile naseljevala v raznih krajih. Nekaj mesecev so imeli v Rušah takega begunca Leonidisa Nestaridisa iz solunske okolice. Leonidis pa je bil skrajno nasilen in divjaški ter je imel neprestano posla z orožniki in sodniki. Končno so mu številne kazni le šle na živce ter je zaprosil, da ga pošljejo na Bolgarsko. Prošnji so seveda ugodili.

Celje

c Podružnica »Slovenca« v Celju se je preselila iz dosedanjih prostorov v Cankarjevi ulici v svoj novi lokal v Matije Gubčevi ulici, poleg podružnice g. Jagodiča.

c Pevsko društvo »Olkac« je v soboto 20. t. m. priredilo Adamičev spominski koncert. Pred programom je g. prof. Mirk iz Maribora podal nekaj važnejših potoz iz življenja in ustvarjanja velikega pokojnika. Sestava programa ni bila najsrečnejša; manjkale so pesmi, ki Adamiča bolj označujejo kot izvajane. Sicer je pa celoten razvoj skladatelja težko podati z možkim zborom, kajti najbolj značilni so njegovi mešani zbori. Izvajanje je bilo dobro; zbor je discipliniran, le škoda, da prvi tenor kazi celotno usmerjenost, saj mu že f dela težave, vsi toni nad njim so pa popolnoma nemogoči in boleče vplivajo na poslušalca. Prireditelj je bila slabo obiskana in bi tako zbor kot pokojnikov spomin zaslužil več odziva.

c Običajni sredpostni sejm bo v soboto, dne 6. marca.

c Objava vojnega razporeda vojaškim obveznikom in dajateljem živine in vozil se v Celju doslej ni vedno izvršila tako, kakor to predvidevajo predpisi in odredbe vojaških oblastev. Zato je izdalo predsedništvo mestnega poglavarstva posebno odredbo, ki je nabita na uradni deski mestnega poglavarstva, na katero opozarjamo cenjene čitatelje.

c Celjski šahovski klub II. moštvo je odigralo v nedeljo, dne 21. februarja, v Narodnem domu dvomatch s srednješolsko organizacijo »Sloga«. Rezultat 6 in pol : 4 in pol za celjski šahovski klub. Igrali so naslednji pari: ing. Pipuš: Skitek 1:0; Schneider: Stegenšek pol : pol; Dobroje: Dobovšek 1:0; Kocmur: Brodar 0:1; Modic M.: Cernelč 0:1; Deleja: Jernejšek 1:0; Faja: Lojk 1:0; dr. Pokorn: Pirih 1:0; Davidovac: Srabotnik 1:0; Grein: Zdošek 0:1 in Jelen: Gruden 0:1.

c Preprečen požar. Dne 22. t. m. ob pol 10 je izbruhnil požar v kuhinji g. Franca Koširja v Celju, za kresljo št. 10. Eksplozirala je steklenica bencina, ki je stala na tleh, približno 2 m od štedilnika. Bencinski plini so pognali zamašek v zrak, tako, da je padel na štedilnik, v katerem je gorelo. Tam so se plini vneli in takoj je bila steklenica z bencinom in cela kuhinja v plamenu. Gasilska četa mesta Celja je takoj nastopila. V hiši nezgode se nahajala mala ročna Rosenbauerjeva brigzalnica z vedrico, katere je konstruirana za gašenje z zračno peno lahko gorljivih snovi. Gasilci so to brigzalnico postavili prikratk v akcijo in s tem dosegli pri gašenju neverjetno izvrsten uspeh. Ta najmodernejši mali aparat za krotenje lahko gorljivih snovi je preprečil, da se požar ni razširil na sosedne prostore. K tem je pripomnil, da snovi v obliki zračne pene ne škodujejo živlom, obleki, pohištvo itd. Zleteli bi bilo, da bi posnemali vplivajo takih aparatov tudi drugod.

c Kino Metropol. Danes ob 16.15, 18.15, 20.30: »Vse za Veroniko« (Wien — ausverkauf).

Gospodarstvo

Delavska zbornica
o minimalnih mezdah

Delavska zbornica v Ljubljani je izdala vsem delavcem organizacijam okoliščino o novi uredbi o minimalnih mezdah in kolektivnih pogodbah. Okoliščina podrobno razlaga posamezna določila, nato pa ocenjuje samo uredbo. Ljubljanska Delavska zbornica pravi, da ni dvoma, da je nova uredba zelo važna, morda eden najvažnejših delov naše socialno-politične zakonodaje. Saj ureja delavske meze, na katerih sloni vse drugo za delavce in nameščence.

Ni dvoma, da smatrajo danes številni delavci in nameščenci minimalne meze, kakor jih določa uredba, za nezadostne in prej škodljive kot pa koristne. Toda ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da lahko izboljšajo te določbe meze tudi v naši banovini 3000 do 8000 nekvalficiranih delavcem. Točno število je odvisno od točne določitve višine meze. Zato tudi ne moremo reči, da bi se mogli okoristiti s temi predpisi tudi kvalificirani delavci. Bojazn na drugi strani, da se bodo skušale meze izenačiti baš v škodo boljše plačanih kategorij, pa tudi ni neupravičena. Izključeno ni, da bodo skušali nekateri prevaliti povisek, ki bi ga slabše plačane kategorije delavstva event. dobile, na rane boljše plačanih kategorij. Napočno pa bi bilo, če bi se v delavskih krogih udajali že kar naprej takim mišlim. Tu mora nasprotno vladati volja, da do tega ne sme priti. Dejanski razvoj bo odvisen od akcij samih interesentov in od stališča, ki ga bo zavzela politična oblast. Dve veliki hibi pa ima uredba, ker ne ureja položaja poljedelskega delavstva in tudi ne za gradbeno dela, ki se oddajajo na licitaciji od države in javnih ustanov.

NOVA NAREDBA O SKLEPANJU KOLEKTIVNIH POGODB IN O MINIMALNIH MEZDAH.

Uvod.

Danes si bomo ogledali na kratko novo uredbo o minimalnih mezdah in o sklepanju kolektivnih pogodb. Ta uredba je objavljena v Službenih novinah z dne 13. februarja, v veljavo pa bo stopila dne 14. aprila 1937.

Ze uvodoma lahko rečemo, da je nova uredba zelo važna, morda eden najvažnejših delov naše socialno-politične zakonodaje. Saj ureja formiranje delavske in nameščenske meze, ki je za delavce in nameščence temelj, na katerem sloni vse drugo.

Kakor je razvidno že iz naslova, obstoja uredba iz dveh glavnih delov. En del ureja, kako imajo postopati v bodoče delodajalci in delojemalci ter oblast v mezdni sporih in kako naj se oklepajo kolektivne pogodbe.

Drugi del pooblašča bana, da more v gotovih primerih meze tudi sam določati.

Da bodo naša izvajanja konkretna in jasna, se v njih ne bomo držali vrstnega reda uredb, temveč bomo opisali najprej, kako bo treba postopati v bodoče delavstvu in delavskim organizacijam v mezdni gibanjih, potem pa, kako se bodo določale minimalne meze.

Sporazumna sklenitev kolektivne pogodbe.

Poslodavec, delavski zaupniki in delavska strokovna organizacija bodo lahko sklepali tudi v bodoče brez vsake oblastne intervencije, kakšni naj bodo delovni pogoji v tovarni, če se med seboj sporazumejo. Pri pogajanjih za tak sporazum delavski zaupniki sicer sodelujejo, vendar niso stranika, ki sme sporazum tudi podpisati. Kolektivno pogodbo smejo podpisati na delavski strani le svobodne strokovne organizacije, v njihovem imenu pa tiste osebe, ki so pooblašene po pravih organizacijah zastopati. Na poslodavski strani je podpisnik če velja pogodba le za en obrat, sam poslodavec ali njegov pooblaščen zastopnik, ako pa naj velja za celo poklicno skupino, pa predstavnik svobodne poslodavske organizacije, če taka obstoja, če ne, pa predsedstvo združenja po obrtnem zakonu, takozvane obrtne zadruge. To bo sklepanje kolektivnih pogodb v obrtnih poklicih v bodoče zelo olajšalo. Kolektivna pogodba se ima sestaviti v bodoče v treh izvodih. En izvod se shrani pri poslodavcu, drugi pri strokovni organizaciji podpisnici, tretjega mora dostaviti v roku od 10 dni poslodavec pristojni inšpekciji dela odnosno rudarskemu glavarstvu radi registriranja. Neregistriranje kolektivne pogodbe se kaznuje.

Tako sklenjena in pravilno registrirana kolektivna pogodba ima pravni učinek, da delavec, ki bi bil plačan slabše kot po kolektivni pogodbi, ni polno plačan in da more razliko v roku zastaranja iztožiti. Pogodbe med podjetjem in poslovalci delavci veljajo le, če so boljše, kakor je kolektivna pogodba. V primeru, če zaključi poslodavec eno obrta za svoje delavce boljše kolektivno pogodbo, kakor velja za celo stroko, velja boljše kolektivna pogodba, če pa sklene slabšo, je ta brez pravne veljave. Ako pa zaključi poslodavec z več delavskimi

organizacijami več različnih kolektivnih pogodb, velja tista pogodba, ki je boljša.

Ti novi predpisi bodo na eni strani sklepanje kolektivnih pogodb zelo olajšali. Na drugi strani pa postavljajo lozadevno zakonodajo na solidnejšo podlago. Na delojemalski strani ojačujejo ti predpisi pomen delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij. Novi predpisi pa predpostavljajo le v delavskih organizacijah red in disciplino. Neorganizirano in nedisciplinirano delavstvo v bodoče ne bo imelo kolektivnih pogodb.

Postopanje pri mezdni sporih.

Kako je postopati po uredbi, če se sporazuma glede kolektivne pogodbe ne da doseči v neposrednih pogajanjih med samimi interesenti?

V tem primeru sta dolžna tako poslodavec, kakor delavska organizacija, prej kakor objavita izpor ali stavko, zaprositi pristojno sresko načelstvo, v Ljubljani, Mariboru in Celju pa občinsko poglavarstvo za posredovanje.

Kdor je odredil izpor ali stavko, ali tudi stopil v stavko, predno je zaprosil za posredovanje se bo lahko v bodoče kaznoval. Poslodavec in delavska organizacija s kaznijo od 100 do 10.000 Din, poslovalci delavcev pa s kaznijo 100 do 500 Din. Te kazni se lahko spremene v primeru neiztirjivosti tudi v zaporno kazen, ki traja za delavce od dveh do pet dni, za predstavnike organizacij in poslodavca pa največ 30 dni. Pravica do kaznovanja pa zastara v roku 6 mesecev po prekršitvi.

Politična oblast prve stopnje mora razpisati v mezdni sporih manjše važnosti čimprej mezdno razpravo. Pri mezdni sporih večje važnosti določa, da skliče mezdno razpravo inšpektor dela ali rudarski glavar.

Ako se doseže na mezdni razpravi sporazum, se sestavi o tem zapisnik, ki ga podpisajo poslodavec, delavski zaupniki in predstavniki strokovnih organizacij, in ki ima veljavnost kolektivne pogodbe. Ta sporazum velja za tisto dobo kakor je v sporazumu določeno. Če take določbe ni, velja sporazum za 6 mesecev. Po izteku te dobe more odpovedati sporazum vsaka pogodbeni stran z odpovednim rokom enega meseca.

Kdor se takega sporazuma ne bi držal, ga zadenejo po naredbi kazni, kakor so predvidene v primeru stavke ali izpore brez predhodne mezdne razprave pred oblastjo.

Ako se je končala mezdna razprava brezuspešno, se skliče ponovna mezdna razprava. Če je končala tudi ta brezuspešno, imajo obe strani pravico do obrambnih korakov, kakor so izprti ali stavka.

Mesto tega pa se lahko obe strani tudi sporazumeta, da se bosta podvrli razsodi razsodišču.

Razsodišču predseduje državni uradnik, ki ga določa ban. Ako gre za spor v rudnikih, mora pripadati ta uradnik rudarski stroki. Obe strani sta zastopani v razsodišču z enakim številom zastopnikov, najmanj pa z dvema. V državnih, banovinskih in občinskih podjetjih, ki služijo javnim interesom, kakor pri tramvajih, vodovodih, plinarnah, elektrarnah, ni odvisno od volje pogodbenikov, ali se podvržeta razsodišču. Tam je razsodišče obvezno in stavka prepovedana. Razsodišča razsodišča je za vse strani ravnotako obvezna, kakor sporazum na pogajanjih. Velja pa za dobo, za katero je izrečena. Stavka ali izpor za časa veljavnosti sporazuma nista dopustna in se kaznujejo. Razsodišča razsodišče se dostavi Inšpekciji dela odnosno Rudarskemu glavarstvu in objavi v Službenem listu.

Proti razsodišču razsodišča, izrečeni v okviru stvarne kompetence, ni priziiva.

Posebne pravice daje uredba banu v primerih, kjer je nekaj podjetij ene stroke kolektivno pogodbo že sklenilo, nekaj podjetij pa je noče skleniti. Ako je uveljavljena ta pogodba za večino poslodavcev, ki zaposlujejo večino delavcev dotične stroke, more ban s svojim sklepom odrediti, da velja pogodba za vsa podjetja te stroke. Tako ima n. pr. pri nas ban po uredbi pravico, da razširi s svojim odlokom veljavnost kolektivne pogodbe tekstilcev na vsa banovina. Tudi obnovev kolektivne pogodbe za stavbinsko delavstvo bo z novo uredbo zelo olajšana. Sedaj ne bo odvisno od dobre volje prav vsakega poslodavca, ali naj se kolektivni pogodbi priključi ali ne.

Uredba pa gre še dalje.

Ako zaprosi večina poslodavcev ali delavcev ene stroke, da se sklene kolektivna pogodba, druga stran pa to odklanja, more predpisati ban, ako se obe strani v določenem roku ne sporazumejo, celo tarifno skalo — ne samo minimalne meze. Te mezne tarife morejo biti višje od minimalnih mezd. Po taki rešitvi stavka ni več dopustna.

To pooblastilo daje politični upravi v roke veliko moč. Ona bo posredovala v bodoče v mezdni

sporih na obe strani z veliko večjim poudarkom in avtoriteto, kakor dosedaj. Smisel teh določb je, da ne bi trpel en del podjetij in njih delavcev radi nespravljalosti drugih.

Zaupniki, ki sodelujejo pri pogajanjih, so z uredbo posebej zaščiteni. Vse kazni se po uredbi stekajo v posebne fondе za nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov uredb, ki se bodo ustanovili pri vsaki banski upravi in katerega uporaba se bo predpisala s posebnim pravilnikom.

To so določbe onega dela uredb, ki določa sklepanje kolektivnih pogodb. Ta del je važnejši od dela, ki določa minimalne meze, zato smo ga obravnavali na prvem mestu. Sedaj prihajamo k drugemu delu uredb, k določanju minimalnih mezd.

Minimalne meze.

Minimalne meze so najnižje meze, izpod katerih meze v podjetjih ne morejo pasti. Ne more se dovolj poudariti, da je treba razlikovati med minimalno mezo in celotno mezdno tarifo, o katere določanju smo govorili v prvem delu današnjega predavanja. Kaj je pripomniti k določanju samih minimalnih mezd?

Minimalno mezo bo določil za celo področje banovine ban, kadar zahtevajo to javni interesi ali delavsko ali delojemalsko zastopstvo.

Minimalne meze so v stvari tri:

Ena za mladostne nekvalficirane delavce pod 18 let, druga za odrasle nekvalficirane delavce, tretja za kvalificirane delavce.

V prvi skupini se bo gibala minimalna meza — brez razlike spola — od 12 do 18 Din, pri osemurnem odnosno 15 do 22,50 Din pri deseturnem delu.

V drugi skupini se bo gibala minimalna meza med 16 do 24 Din pri osemurnem in 20 do 30 Din pri deseturnem delu.

V tretji skupini — za kvalificirane delavce, višina minimalne meze v uredbi ni določena.

Zgornja in spodnja meja pomenja, da bo določil ban minimalno mezo za svojo banovino v okviru teh mezd. Če bi se določila v Dravski banovini najvišje dopustna minimalna meza, bi znašala meza za osemurno delo za mladostne nekvalficirane delavce 18 Din, za odrasle 24 Din, za kvalificirane pa meja ni določena. Izrečno je določeno, da more biti višja od zgornjih iznosov.

Za vaje se meza z uredbo ne določa.

Ni dvoma, da smatra večina naših poslušalcev iz delavskih in nameščenskih vrst take minimalne meze za nezadostne in prej za škodljive, kakor koristne. Vendar ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da lahko izboljšajo te določbe meze tudi v Dravski banovini 3 do 8 tisoč nekvalficiranih delavcem. Točno število je odvisno od točne določitve višine meze. Zato tudi ne moremo reči, ali bi se mogli okoristiti s predpisi o minimalnih mezdah tudi kvalificirani delavci in v kakšnem številu. Na drugi strani seveda bojazn, da se bodo skušale meze baš vedle te uredb v škodo boljše plačanih kategorij izjednačiti, ni neupravičena. Izključeno ni, da se bo skušal prevaliti povisek, ki bi ga slabše plačane kategorije delavstva eventualno dobile, na rane boljše plačanih kategorij. Napočno pa bi bilo, če bi se udajali v delavskih vrstah že kar naprej misli, da mora priti do tega. Tu mora vladati nasprotno volja, da do tega ne sme priti. Dejanski razvoj bo odvisen tu od akcij samih interesentov na delavski strani ter končno v zelo veliki meri od stališča, ki ga bo zavzela glede tega politična oblast.

Dve veliki hibi uredb sta v tem, da za enkrat ne velja za poljedelsko delavstvo in tudi ne za gradbeno dela, ki se oddajajo na licitaciji od države in javnih ustanov. V poslednjem pogledu se za že zlicitirana dela vsako povišanje mezd izključuje. Za dela, ki se bodo še licitirala, pa bodo predpisali resorni ministri in ministri socialne politike, kako se smejo kalkulirati pri teh delih delavske meze. Bojimo se, da bodo pri tem stališča resortnih ministrstev zmagovala in da bodo izpadale odločitve neugodno. Vendar tudi v tem oziru ni potreba, da bi moralo priti do tega in je mnogo odvisno od akcij delavstva samega.

Ko smo tako celo naredbo obrazložili, naj izrečemo končno zaključno sodbo o uredbi.

Zaključna sodba.

Tisti, ki so mnenja, da uredba za delavstvo ne bo ustvarila še zlate dobe na zemlji, imajo seveda prav. Če pa sprejemamo uredbo s skromnimi pričakovanji, lahko rečemo: Uredba je korak naprej k potrebnemu omejevanju pretirane osebne svobode, ki se more zlorabljati čisto v ogrožanju drugih eksistenc. Uredba je korak naprej od onih mezdni gibanj, katerih glavna nota je bila čisto prosjanje in računanje z uvidevnostjo gospodarstva — lažje strani.

Nova uredba je v rokah oblasti močno orožje. Če bo uredba tudi za delavce in nameščence koristno orožje, to bo v veliki meri odvisno od organiziranosti ter discipline delavskih organizacij samih ter sposobnosti teh organizacij. V glavnem je odvisna koristnost ali nekoristnost uredb za delavstvo od stališča, ki ga bo zavzemala v mezdni sporih vsakokratna politična oblast. Iz vseh teh razlogov se bodo morale praktične posledice uredb v življenju šele preizkusiti.

Monumenta artis slovenicae

Epohalno delo dr. Franceta Steleta izhaja v rednem nadaljevanju ter nam v 2. snopiču druge zvezke prinaša reprodukcije tujih slikarjev pri nas, med njimi letos posebej aktualnega Tintorettovega sv. Nikolaja iz prosiške cerkve v Novem mestu. V tekstu (strani 5-8) označuje avtor vplive smeri in področja iz slikarske produkcije v drugi polovici XVI. in XVII. stoletja in se zadržuje na tisti plasti, v kateri se kaže naraščajoči italijanski vpliv na štajerskem področju in italijanska usmerjenost od sreda XVII. stoletja tudi v ljubljanskem okrožju. Pojasnjuje vrste slikarstva, ki se v prehodni dobi pojavljajo po kronološkem redu: stensko slikarstvo v fresko tehniki od sreda XVI. stol., dekorativno slikarstvo prav za prav že od konca XV. stoletja, slike izvršene na deske in oljno slikarstvo. — Steletovi spomeniki slovenske umetnosti so zbudili pozornost in zanimanje zlasti tudi med Hrvatji ter jim je dr. Ivan Esih posvetil več besed v zagrebškem Obzoru.

Zivot (Zivljenje) je odličan hrvatski list za notranjo kulturo, ki ga urejuje Karlo Grimm D.J. Kakor zmerom prinaša tudi v februarški številki

Borza

Dne 22. februarja 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8—8.10, v Zagrebu na 7.9650—8.0650, v Beogradu na 7.9616—8.0616.

Grški boni so beležili v Zagrebu 30.65—31.35, v Beogradu 31.15—31.85.

Italijanske lire so beležile v zasebnem kliringu v Beogradu 2.3180—2.3420.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 12.33 do 12.53, v Zagrebu na 12.450—12.4450, za konec februarja 12.20—12.40, za sredo in konec marca 12.26—12.46, za sredo in konec aprila 12.23 do 12.43, za sredo in konec maja 12.2250—12.4250. V Beogradu so beležili 12.2475—12.4475.

Skupni devizni promet je znašal v Zagrebu 4.434.903 Din, v Beogradu 3.400.000 Din. Efektivni promet je znašal v Beogradu 1.100.000 Din pri čvrsti tendenci, dočim je bila tendenca v Zagrebu nestalna.

Ljubljana, tečaj s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2388.91—2403.51
Berlin 100 mark	1755.52—1769.40
Bruselj 100 belg	786.20—741.26
Curih 100 frankov	986.45—1003.52
London 1 funt	213.86—215.41
Newyork 100 dolarjev	4396.01—4372.32
Pariz 100 frankov	203.17—204.61
Praga 100 kron	152.23—153.33
Trst 100 lir	229.24—232.32

Curih, Beograd 10, Pariz 20.89, London 21.435, Newyork 438.125, Bruselj 73.90, Milan 23.10, Amsterdam 239.625, Berlin 176.25, Dunaj 78.20 (81.75), Stockholm 110.55, Oslo 107.75, Kopenhagen 95.70, Praga 15.28, Varšava 82.90, Budimpešta 86, Ateno 8.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.46, Buenos-Aires 131.5.

Vojna škoda čez 400

Danes je presešla vojna škoda na begradski borzi tečaj 400, kar je izredno značilno za trg državnih papirjev. S tem se je vojna škoda popravila na tečaj, kot ga je imela v drugi polovici junija pred znanim Hooverovim moratorijem, ni pa seveda še dosegla najvišjih tečajev, ki jih je beležila v jeseni leta 1930 s 450 in še več.

Pač pa je važno ugoviti, da dosega 7% investicijsko posojilo že dalj časa najvišje tečaje, kakor jih je beležilo do sreda leta 1931.

Ljubljana. 7% inv. pos. 87—88, agrarni 52—53, vojna škoda promptna 398—400, begluške obv. 72—73, 8% Bler. pos. 91—92, 7% Bler. pos. 80—81, 7% pos. DHB 94—95, Trboveljska 230—246.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 87.50 den., agrarni 70 den., vojna škoda promptna 398—400 — 2.3.396 den., begl. obv. 72 den., dalm. agrarni 70 den., 8% Bler. pos. 90.50—91.50, 7% Bler. pos. 81—81.25 (81), 7% pos. DHB 94 den., 7% stab. pos. 86 den. — Delnice: Narodna banka 7200 den., Priv. agrar. banka 202 den., Trboveljska 237.50 den., Gutmann 40—50, Isis 16 den., Danica 40 den., Osj. liv. 180 bl., Osj. sladk. tov. 165—175, Bečkerek 700 den., Dubrovčka 300 den., Jadr. plov. 400 den., Oceania 250 den.

Beograd. Državni papirji: 7% inv. posojilo —, agrarni 51.75 den. (52), vojna škoda promptna 400.50—202 (400, 399), 3.399—400 (400, 396.50), belg. obv. 72.50—73 (72.50), 8% Bler. pos. 91.50—92 (91.50), 7% Bler. pos. 81.50, 7% posojilo DHB 95 den. (95). — Delnice: Nar. banka 7305—7330, Priv. agrarna banka 205—206 (205.50).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet srednji.

Radio

Drugi programi

Torek, 23. februarja. 11. Selska ura: Kaj pa naše nebo? — Sprehod po vsemirju (dr. Oskar Reya). — 13. Rimski Kosakov: Seherzjada (plošče). — 12.45 Vreme, poročila. — 13. Pastor spored (radijski orkester). — 18.49 Islam pred pragom srednjega veka (gosp. Fr. Terzaghe). — 19.30 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Od Sterije Popovića do Branišlava Nušića (Stanislav Vinaver iz Beograda). — 19.35 Zahvalni zvečni tednik. — 20.10 Etnski večer. — 20.10 balet (plošče). — 20.19 Kleist: Razbiti vrč. — 20.19 Schumannove skladbe. — 20.19 Richard Strauss: Burke Tilla Eulenspiegel (plošče). — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Glasbene malenkosti (radijski orkester).

Programi Radio Ljubljana

Torek, 23. februarja. Beograd: 20.15 Vtiolinski in pianinski koncert. — Zagreb: 20. Opera. — Dunaj: 20.30 Koncert po želji. — Trst-Milan: 17.15 Planino. 21. Opera. — Andre Chénier. — Rim-Bari: 21.10 Zbor. — 22.00 Kvartet. — Praga: 20.30 Etnski večer. — 20.10 Schumannove skladbe. — 20.19 Richard Strauss: Burke Tilla Eulenspiegel (plošče). — 20.19 Kleist: Razbiti vrč. — 20.19 Schumannove skladbe. — 20.19 Richard Strauss: Burke Tilla Eulenspiegel (plošče). — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15 Glasbene malenkosti (radijski orkester).

Kulturni obzornik

Unione Editoriale Goriziana

Založba Goriške družbe je razposlala letos svojim naročnikom pet knjig, ki obsegajo predvsem lepo književnost in imajo pimerne prevode, izbrane s širokim pregledom in s poznanim pisateljem, ki pripadajo raznim evropskim narodnostim. Prav tako so knjige dragocene z ozirom na snovno in vsebinsko stran. Tako bodo naročniki radi prebrali dobre slovenske prevode ter se seznanjali s ljudmi in njih življenjem po raznih krajih sveta. Nastalo bo zanimanje za književna dela, ki ob dobrem razvedrilu večajo tudi izobrazbo in znanje.

Mnogo pogleda v svet daje Koledar za leto 1937, ki prinaša poleg leposlovja tudi razne zanimivosti iz tujih dežel, iz prirode in človeškega življenja. V prvi vrsti naletimo na koledarju na razne evropske proziste, ki so predstavljeni z lepimi novelami in črticami. Tako spoznamo norveškega pisatelja Johana Bojerja, švedinjo Selmo Lagerföf, Italijana Antura Lorio, Danca Morgensa Lorentzena, Francoza Paula Rebouxa in Čeha Karla Capka. Na čelu vsakega prevoda je nekaj osebnih podatkov o avtorju in njegovem delu. Potem je med drugim tekstom nekaj slovenskih lirskih pesmi, ki so jih napisali France Zgur, Adolf Sinkovec, Radivoj Rehar. Stilno izrazita je zlasti Pastuškinova pesem: Draga se ozira. Jošip Jurca pa je prevedel Tiho areo, ki jo je sestavil rumunski pesnik M. Zamfirescu. R. S. prikazuje življenje in pomen Filipa Corridonia, ki je bil začetnik in pobornik sindikalnega gibanja v Italiji. O prirodnih zakladih Abesinije piše Peter Plajšar. Kakor vidimo, je koledar sodobno urejen. Ne smemo prezreti z velikimokusom narejenih slik k posameznim mesecem v koledarju.

Ivo Dren je prevedel sedem novel italijanskega pisatelja Giovannija Verga pod naslovom Pastir Jeli in druge novele. Ta italijanski pisatelj se je rodil leta 1840 v Cataniji na Siciliji, spisal je več znanstvenih romanov in novel ter se je lotil tudi moderne drame. Prevajalec pravi da »v razmerju do svojih oseb Verga ni neprizadet opazovalec, kakor je skušal biti včasih njegov vzornik Zola. V Vergi bihe neprestano toplo človeško erce, ki na umetniški, neveljv način izraža svoje globoko sočustvovanje s tistimi, ki trpijo, ki sožrtve samogoltnih, nasilnih bližnjikov ali nemile usode«. Prevredene novele nam točno pokažejo naravo in duha Sicilijanca, ki riše nepoznani svet svoje domačije. S prijateljsko, toplo roko razodeva življenja in smrti, zločine in poživovanja, svetle cilje in zgrešene poti preprostit ljudi na Siciliji, ki ne poznajo zaprek, pred katerimi bi se zaustavili, katere vodijo prvotni silni nagoni in jim določajo krvave odločitve.

Veele zgodbe pa so zbirka več ali manj humorističnih črtic, v katerih slikajo pisatelji razne nerodne, nesmiselne in protislovne strani in dogodke človeškega življenja ter jih spremljajo z blagim posmehom, ki mu je videti, da ničesar ne zameri, temveč spejama vse to s tiho ekrbjo in neizpovedano željo, da bi pomagal človeku. Knjiga obsega 17 črtic, ki so močno umetniško oblikovane in nikoli ne padejo na površno povprečje ali prazne šale in plehkosti. Med predstavniki humoristov ima zbirka tudi Branišlava Nušića in Pecjo Petrovića ter je vredno zrcalo tovrstne evropske književnosti, saj arečamo znana imena, kakor so Averčenko, Zoščerko, Hašek, Castiglione, Twain, Jérôme, Timmermans, itd.

Dr. Jošip Potrata je napisal 3. knjigo svoje Higijene žene, kjer razpravlja o higijeni matere za časa nosečnosti, poroda in otroške postelje, o njenih lastnih zadevah, o novorojenčku in dojenčku, ter o vprašanju, ki so s tem v zvezi.

zanimive in znanstveno pretehtane članke, ki se nanašajo na različna področja našega življenja. Dr. Kamilo Počkal nadaljuje svoj portret o Petru Skarigi. Fr. Kreutzer D.J. pa je prinesel nekaj vpogleda v znanstveno podlago eugenike ob novi izdaji Muckermannove knjige »Wind und Volde«. Eno izmed sodobnih pravno gospodarskih, oziroma socioloških vprašanj obravnava I. Korsky pod naslovom »Ali moremo brez zasebne lastnine?«. — Mnogo sodobnih informacij kažejo zapiski in književni pregled.

»Mentore (6. številka) prinaša za februar spet zanimivo vsebino v svojih listih. France Jese-novec se zavzema za poživljenje dijaških društev, za preusmeritev dijaških nagnenij od rekordov in telesnega kulta k samovzgoji in izobrazbi, k izoblikovanju osebnosti. — Spomini, ki jih piše Janko Mlakar, so izredno zanimivi. Opisuje nam pod naslovom »variatio delectata« razne posebnosti in otroške muhavosti, ki jih je opazoval in srečeval v šolah, kjer je poučeval. — Dr. Joža Lovrenčič nas lepo seznaja s študenti in njihovim položajem v nekdanjih, starih časih. Zbrai je nekaj pregled o študentih o naši narodni epski pesmi. — D. V. Fajdiga razpravlja o »naših temeljih« in opisuje vtise s Koroske, kjer le ljudje, ki so oprti na oba temelja, na vero in narodnost, vzdržujejo težko borbo. — Katarina Kniller in Janez Remic sta objavila po eno pesem, Ivan Campa pa nadaljuje dijaško zgodbo Kadar srce zacvete.

»Naš rod« (4. številka) je namenjen predvsem ljudski soli. Spise in povesti ilustrirajo naši umetniki in s tem pomagajo tekstu do plastične podobe. Ivan Pregelj je lepo navezal misli na lastno zgodbo o razglednici, Ivan Primožič je v »Prevzetni hruški« osmešil njegovega skojepega lastnika, France Bevk je spisal lepo črtico o dobrem delu, Niko Pirnat pa prikazuje kiparjevo delo od modela do kipa. List ima seveda še mnogo zanimivosti, ilustratorji so Marja Tratnikova, France Mihelič, Tone Kralj, Ivan Uršič.

1900 ljudi zgorelo

Največji gledališki požar v zgodovini

Kakor smo že obširno poročali, je v mandžarskem mestu Antung zgorelo tamkajšnje gledališče in v njem 800 ljudi. Vsi listi so takrat poročali, da je to največji gledališki požar v zgodovini. Vendar pa moramo iz zgodovine omeniti še večji gledališki požar, ki je brez dvoma res največji, kar jih je kdaj bilo. Dne 25. maja leta 1845 je namreč v Kantonu na Kitajskem zgorelo ondoto veliko gledališče, v katerem je zgorelo tudi blizu 1900 ljudi. Nekateri so živi zgoreli, druge so v gneči do smrti pohodili.

ZAKAJ JE NA KITAJSKEM TOLIKO GLEDALIŠKIH POŽAROV

Gledališki požari na Kitajskem in na Japonem niso nič nenavadnega. Skoraj pri vsakem takim požaru zgori tamkaj stotin ljudi. Zakaj tako? Pred vsem moramo vedeti, da imajo na Kitajskem največ tako zvanih potujočih gledališč, ki so v dveh do treh dneh na hitro zgrajena iz bambusovih kolčev in rogov. V takem silo narejenem gledališču seveda ni nikakih varnostnih naprav, nobenega gasilskega orodja in nobenih zasilnih izhodov. Ker je leseno gradivo suha kar se da, je jasno, da ogenj takoj z vso silo udari na dan, kakor hitro se kje kaj vname. Ta kitajska gledališča so precej velika, ker je v vsakem skoraj za 3000 ljudi protsora. Vendar pa kljub gneči in lesenemu poslopju ni v tem gledališču prepovedano kaditi. Ker je na razmeroma majhnem in zaprtim prostoru zbranih toliko tisoč ljudi, ki pa še kade, nastane silno slab zrak.

Oder sam je silno preprost. Kulis na oderu sploh ni, scenerija pa je sestavljena iz kake mize ali stola. Igralci se vozijo od mesta do mesta ter v vsakem mestu prirede nekaj predstav, na kar zopet gredo naprej. Evropec njihove predstave le težko razume. Navadno igrajo kake resne zgodovinske igre ali pa kake veselice v burke. Ker je vse tako preprosto narejeno, zato vsako leto nekaj gledališč pogori. Z njimi pa seveda več ali manj obiskovalcev.

POŽAR PRED 92 LETI

Potujoče gledališče, katero so ob priliki posebnih verskih prireditev leta 1845 napravili v

Kantonu, je dne 25. maja istega leta do tal zgorelo. Zgrajeno je bilo iz bambusovih palic in iz rogov. Imelo pa je samo en izhod, dasi je bilo v prostoru zbranih več kakor 300 ljudi. Drugi dan predstav, ko je bil višek vseh prireditev, je na oderu gorel na žrtveniku velik obredni ogenj. Ta obredni ogenj je potem požrl kar na kraju mesta več kakor 1400 ljudi. Ker je bilo v gledališču od sile zatohlo in vroče, so tisti, ki so bili zadaj pri izhodu, potegnili stran zavese iz slame, da bi se prostor malo prezračil. Toda, kakor hitro je zrak od zunaj udaril v prostor, je pri tem močno potegnulo. Ta zračni val je vzvaloval tudi plamen na žrtveniku na oderu. Nekaj isker je padlo na slamo okrog odra, ki je takoj začela goreti. Še tisti hip je bil ves oder eno samo ognjeno morje. Neverjetno naglo so plameni udarili na vse poslopje, katero je bilo leseno in slamnato ter suho kakor poper. Kmalu je vse gledališče gorelo kakor velikanska baklja.

Med ljudmi je seveda nastala strašna panika. Kdor je sedel ali stal slučajno blizu edinega izhoda, ta se je še mogel rešiti, če je bil dovolj uren. Kdor pa je bil stlačen kje sredi gledališča ali pa celo višje gori pri odru, ta je bil izgubljen. Njegov konec je bil v plamenih. Še prej, preden je nekaj stotin ljudi moglo priti na prosto, so gorele že vse stene in pa strop s streho. Zaman so poskušali s takratnimi preprostimi gasilnimi aparati pogasiti ogenj. Vsak trud je bil zaman. V dveh urah je pogorelo vse gledališče z vsemi kolibami okoli tega gledališča. Cez dve uri je bilo vse skupaj sam prah in pepel.

Ob edinem izhodu so ležala nakopičena zgojenela trupla žensk in otrok ter tudi moških, ki so se hoteli rešiti, pa jih je smrt zatekla prej, preden so mogli na sveži zrak. Nekaj otrok je bilo docela zmečkanih, ker so jih odrasli dobesedno pohodili in v tla poteptali. Tukaj je obležalo več kakor 1400 ljudi, ki se niso mogli več rešiti.

Toda število mrtvih s tem še ni doseglo svojega vrhca. Precej več kakor 400 ljudi je bilo tako hudo poškodovanih in opečenih, da so kmalu po nesreči pomrli doma ali zunaj. Tako je vsega skupaj ta gledališki požar terjal 1900 človeških žrtvi.

Japonska jabolka v Londonu

Japonska že delj časa v vseh mogočih predmetih hudo konkurira evropskim in ameriškim industrijam, sedaj pa tudi že evropskemu in ameriškega kmetijstvu. Zlasti japonska jabolka so začela konkurirati našim in ameriškim. Kakor poročajo listi, je na londonski trg prišla velika pošiljatev japonskih jabol, katere so Londončani kupovali po 6 pencov za funt. To pa so Londončani delali pred vsem iz radovednosti, kakšno je japonsko sadje. Toda japonska jabolka so se izkazala tako dobrega okusa, da so jih Londončani splošno hvallili. Kar pa je Londončanom še prav posebno ugajalo, je bilo to, da so bila jabolka tako lepo in okusno zavita. Sadije, ki se je iz Jokohame pripeljalo čez Tihi ocean na Angleško, ni bilo niti najmanj obtočeno. Tako imenitno so Japonci znali zaviti svoje sadije. Kakor znano, so doslej Američani najbolj znali zavijati sadije. Sedaj so jih Japonci skoro že prekosili. In resnica je, da lepo in dobro zavito sadije pomeni v sadni kupčiji veliko prednost.

Ko bi tudi naš kmet in sadjar enkrat že znal svoje dobro sadije dobro zavijati, koliko več bi naši ljudje dobili za svoje pridelke!

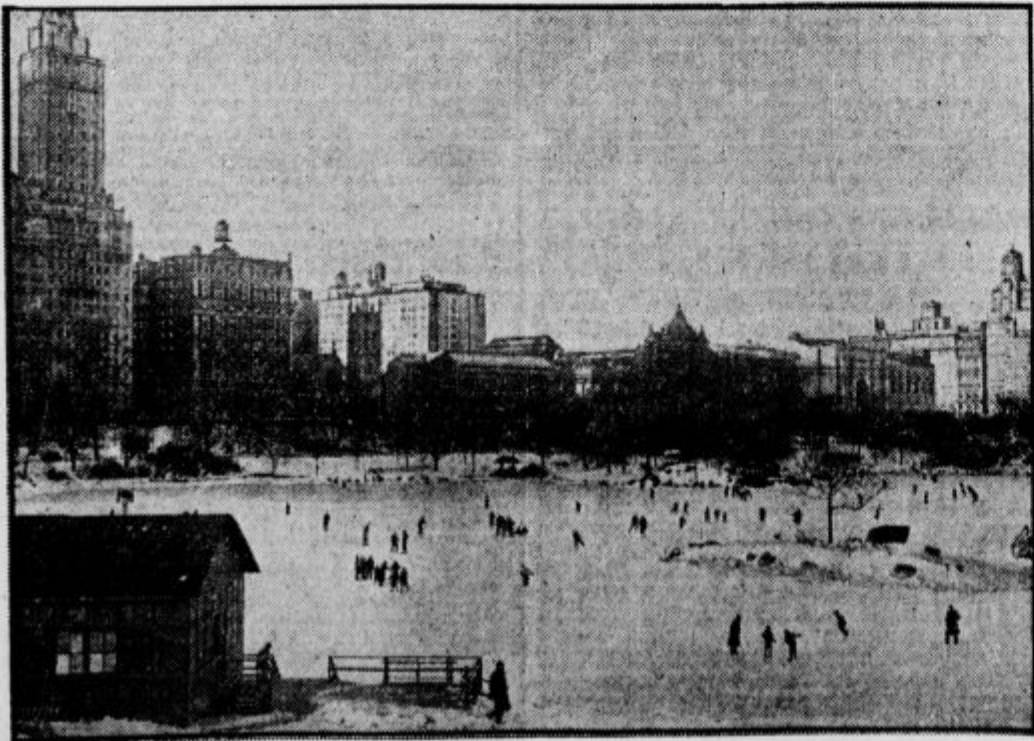

Zena znanega Američana sira Wilkina, kateri namerava letos iti v podmornico na severni tečaj. Ker je mož za te svoje poskuse že zapravil vse svoje premoženje, mu hoče sedaj žena pomagati do uspeha tako, da bo pela v nekem ameriškem kabaretu. S tako zasluženim denarjem bo pomagala svojemu možu.

Dežela dvojčkov

Raziskovalec Afrike, belgijski profesor Forbieres, je iz belgijskega Konga poslal domov daljše poročilo, kjer poroča, da je kakih 200 kilometrov od Stanlezeville našel na zamorsko plemo, o katerem sodi, da je ostanek nekdanjih prvotnih prebivalcev, ker je to ljudstvo po svojem vedenju sila preprosto. Učenjak še dalje poroča, da je vsak drugih teh zamorskih ljudi dvojnik koga drugega med njimi. To izhaja pa iz tega, ker so v tem rodu dvojčki tako rekoč nekaj vsakdanjega. Rod šteje nekako tisoč glav, od katerih pa jih je polovica dvojčkov.

Kakor ta raziskovalec Afrike naglašja, bo zelo važno natančneje raziskati ta čudni rod, v katerem je toliko dvojčkov.

Velik ribnik v parku mesta New York je zamrznjen in se po njem drsajo, kar je zelo čudno videti vprito velikanskih nebotičnikov.

Ko je podkralj Abesinije, Graziani, pretekle dni popotoval po deželi, da jo nadzira in je pri tem ugotovil, da povsod vlada red in mir, je za večerjo in kosilo počival ob svojem avtomobilu na takih stolih in takih mizah, katere je vozil seboj.

Največjo ladjo popravljajo

Nova angleška potniška ladja za promet z Ameriko »Queen Mary«, ki je največja in sedaj tudi najhitrejša ladja sveta, je seveda ponos angleške trgovske mornarice. Angleži so bili tako navdušeni za to ladjo, da so sklenili zgraditi še eno tako ladjo. Toda počasi je prišlo streznjenje. Angleški mornariški krogi so namreč začeli poudarjati, da mora nova ladja biti vendar le hitrejša, bolj varna in bolj mirna pri vožnji kakor je sedanja velikanka. Konstrukterji, ki delajo načrte za novo ladjo, so dobili nalogo, naj gledajo na to, da se nova ladja ne bo tako tresla kakor se trese »Queen Mary«. Ze itak je pri vse. »Velikih čezoceanskih parnikov njihova slaba stran ta, da se radi tresejo, toda pri novi angleški velikanki je to tresenje že kar neprijetno. Zato hočejo sedaj Angleži presenetiti svet z najbolj mirno ladjo, ki je hkrati najhitrejša, kar je bilo dosedaj ladij na svetu. Zato bo morala nova ladja biti precej drugače konstruirana kakor je »Queen Mary«.

Zimske vožnje čez Atlantski ocean so dokazale, da celo tako velika ladja ni kos velikim morskim viharjem. Ob eni izmed zadnjih zimskih voženj, ko je bil vihar posebno hud, je popotnike tako premetavalo, da so jih ob prihodu v pristanišče več morali dati v bolnišnico. Zato so 70.000 ton veliko ladjo prepeljali v ladjedelnico Southampton, da jo po zadnjih vožnjah temeljito predelajo in popravijo. Ob enem je bilo na krovu te velikanke, ko jo popravljajo, več konferenc med lastniki ladje, družbo »Cunard-White-Star-Line«, in med graditelji, družbo John Brown in Comp. O uspehu te konference nič ne poročajo, ker je bila skrivna. Vendar zatrjujejo, da so pri tej priliki govorili o načrtih za novo ladjo, obenem pa tudi o tem, kako bi bilo treba ladjo »Queen Mary« popraviti ter odstraniti razne slabe strani, ki so se pokazale.

Vsekakor bo, ko bo ta ladja kmalu zopet šla na morje, na njej mnogo stvari popravljenih. Za

enkrat nihče ne sme na krov te ladje. V ladji sami pa dela na stotine delavcev, kateri pritrjujejo je-klene dele na razne stene ladje. Te nove je-klene plošče bodo zlasti vdelane na turistovskem krovu. Tako naj se prepreči, da bi se ladja v prihodnjem viharju na morju še tako tresla kakor se je dosedaj. Poleg tega bodo več kabin premestili drugam, kjer ne bo tako treslo. Sicer pa zaenkrat ne nameravajo nobenih večjih sprememb na ladji.

Govorilo se je tudi, da je družba lastnikov naročila, naj ladjo izboljšajo tudi zaradi njene hitrosti. Lastniki sicer trde, da to ni res. Na drugi strani pa vele časnikarji, ki vse izvažajo, da so ladjo preurejali tudi zato, da bi se njena hitrost povečala.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V torek, 20. februarja 1877.

Izvirni dopisi.

Iz Smartina pri Kranji... Kar šolo zadeva, se pri nas res nimamo kaj pritožiti, ne prej in ne sedaj, ker imamo vedno učitelje, s katerimi smo bili še vselej zadovoljni. Večkrat se čuje od mnogih krajev, kar orglanje zadeva, da mnogi učitelji nečejo orglarstva prevzeti. Pri nas se pa v tej reči kaj lahko porazumemo in reči smem, da tako vnetih za orglanje in petje je pač malo učiteljev, kakor je naš g. učitelj, ker skor vsaki praznik se kaj umetnega in novega petja v cerkvi sliši in zato ga tudi vsa fara spoštuje. — Kar katoliško politično društvo zadeva, omenim le toliko, da je bila še pred božičem seja, v kateri se je o liberalizmu in turčinstvu zbranim udom govorilo, da sta namreč kristijanoma oba ta dva prijatelja zelo nevarna, ki se čisto malo drug od drugega ločita.

Domače novice.

(Seje mestnega odbora) 16. t. m. vdeležilo se je z županom 20 svetovalcev. I. dr. Supančič v imenu pravnega odseka poroča o novih ulicah, t. j. Franc Jožefovih. Bethovnovih in ulicah na tržaški cesti pri vhodu v Latermanov drevored, ki naj jih mesto prevzame od stavbne družbe Kranske. Dalje nasvetuje, da naj se ulice med omenjenimi hišami in Kozlerjevimi vrtem, ki bodo kedaj vezale Schelenburgove ulice in Tržaško ceste, imenujejo Tivolijevе ulice. G. Jurčič predlaga, da naj se te ulice imenujejo Knaffelne ulice, na čast možu, čigar dobrotne vstanove na Dunaju je že vživalo sto in sto mladeničev kranskih. Predlog Jurčičev se sprejme enoglasno kakor tudi predlog odsekov proti temu, da hišni posestniki ob omenjenih ulicah narede kamniti tlak in da bodo sami zaravnali jame, ki bi se pred njihovimi hišami na ulicah naredile.

— Slomšek je češkim Slovanom tako priljubljen vzgled v cerkvenem govorništvu, da si predstavljajo pridige njegove v svoj jezik koj zaporedoma. Homilije za advent so dali posebej natisniti, in zdaj naznanja J. Mathon v Brnu, da se Slomškovе homilije na liste (po Apostolski hrani) dobivale bodo pri njem.

Tako frizuro bodo smele nositi ženske na slavnosti kraljevega kronanja v Londonu.

Kaj se samcu primeri

Neprijetno presenečenje je te dni v Parizu doživel bogat samec, ki je prišel na urad, da bi mu tam dali nekaj novih dokumentov, katere je potreboval. Ta samec je miren rentnik Jožef Grare, kateri živi v Parizu, kjer ima v predmestju vil krasno hišo. Ko je torej ta mož, ki doslej ni imel z oblastmi nobenih sitnosti, prišel na urad, so mu tam povedali, da je že oženjen ter naj zato ne trdi, da je še samec. Toda samski rentnik, ki bi se sicer po pravici že davno moral oženiti, je ogoren ugovarjal, da je samec in da nima nobenega pojma, kaj hočejo od njega. Uradnik pa se ni dal ugnati v kozji rog ter je rentniku črno na belem dokazal, da je res poročen, in sicer je dne 12. junija leta 1917 vzel za ženo neko gospo Dethuit. Poročila sta se tega dne na stanovskem uradu občine Le Creusot. Rentnik je še bolj ugovarjal, češ da v tem kraju sploh še nikdar v življenju ni bil in da še nikdar v življenju ni poznal ženske, ki bi se pisala gospa Dethuit.

Mož je svoje trditve znal tudi dokazati. Dokazal je namreč, da je tisti čas, ko naj bi se bil poročil, kot francoski vojak ležal ranjen v bolnišnici Dormans. Takrat, ko je ležal ranjen v bolnišnici, mu je res neko ukradel vse listine. Ko je potem ozdravel in je za nekaj časa prišel v Pariz na dopust, si je moral dobiti nove listine. Vse to se je izkazalo za resnično. Sodijo torej, da je tisti, ki mu je ukradel papirje, potem pod tujim imenom vzel za ženo neko gospo Dethuit, katere se je poročila s svojim ženinom, misleč, da se res piše Jožef Grare. Sedaj se policija trudi, da bi dognala, kje sta sedaj napatni Grare in njegova žena.

»Preto, kam sem neki dal svoj svinčnik?«

RECEPT ZA SLAB ZELEDEC IN ZA SLADKORNO BOLNE

Goveja pečenka (za 2—4 osebe).

Goveje meso bodi uležano (8—10 dni). Kupiš ½—1 kg križa in radi dobre omake še nekaj te-lečjih kosti. Meso, ki je dobro nasoljeno, daš v ponev, kjer je 100 g raztopljenega presnega masla in en sesekljan koren in ga opečeš na obeh straneh, da je lepo rjavo. Potem daš dve žlici moke v maslo in premešaš in dodaš še paradižnikove meze, kozarec rdečega vina in 1½ litra mesne juhe. Omako lepo vmešaš in meso naj se v njej 2—2½ ure pokrito duši. Preden daš na mizo, moraš omako precediti in ji dodati še malo presnega masla.

Ljubljanska drama:

Simfonija 1937

Ameriška igra »Simfonija 1937«, ki jo pravkar uprizorja naše gledališče, mora vzbuditi zanimanje tudi izven navadnega kroga obiskovalcev, celo pri občinstvu, ki si ga je že popolnoma osvojil film. Gledalcu se pri tej igri zdi, da gleda v široko odprto filmsko produkcijo, le da so se osebe ločile od platna in je tisto, kar bi morala biti le senčna podoba, postala odrska resnica. To je gotovo velik korak do tiste široke odrske oblike, v katero se je bila moderna ekspresionistična drama zagnala z vsilo, pa se je zdaj mnogo bolj posrečila realisti. Sicer so oblike odrske pripovedi poizkušali že vsi novejši dramaturzi romanov, toda v svoji težnji, da bi poudarili osrednjo organično črto dejanja, so vsako delo le bolj utesnili kakor upodobili. V »Simfoniji 1937« je dramatični organizem sam odpira do široke epičnosti, vse številne podobe, odbrane iz neposredne resničnosti, žive vsaka v svojem svetu in kot del neke večje celote vplivajo tudi dramatično.

Ta resničnost ni lepa. Simfonija iz leta 1937 je zgrajena na vsakdanjih melodijah, ki se slišijo iz boljše ameriškega sveta, njena temata so denar, prevara, zabava, pravno in telesno propadanje, junaki dejanja so trgovci, denarniki, umetniki, zdravniki, služabniki, vsi v svojih vsakdanjih skrbih in opravkih, pa vendar v takih in takih življenjskih nasprotjih, da se med njimi tarejo drame družinske in osebnega trpljenja: gledamo, kako se ob vsej zunanji civilizaciji odpira prepada velike duševne neomikanosti in brezsrčnosti, in ob vsej komedijski čutimo, kako sedanjí čas drevi v prepast. Najvažnejše spoznanje v tej obsejni drami je občutek mehanističnosti življenja: nikjer in v ničemer ni zavore ni protigre, ki bi tako življenje ustavljala, narobe, nad njim se skuša uveljaviti sam videz lepih družinskih pravil in dolžnosti, pod njim pa zmaguje brezsrčna načonska preračunatost kot edina morala.

Amerikanca George Kaufman in Edna Ferber torej nista napisala samo oblikovno zanimivega odrskega dela, ampak tudi značilno dramo, ki »natura« ogledalo drži. Širina sicer nekoliko utruja, toda lahkotna podoba, ki problematiko po ameriškansko podaja že v svoji razrešitvi, v sami prostornini, in ne mara globine, gledalca priteguje do kraja. Tako se v resnici pojavlja podoba nove drame, ki je popolnoma nasprotna stari dramatični zgrajenosti in osredotočenosti.

Režiser ing. arh. Stupica nam je pri uprizoritvi te igre odkril neko novo stran svojega dela: hladno stvarnost, ki se le malokdaj nagne v teatralnost. Zato igra kaže na prvi pogled zunanje nezanimivosti, ki se kasneje odkrijejo kot sad trdega dela in bistvo stvari, kakaj preden režiser ubere vse pisane svet v enoten utrip in uravnoteži vse neskladnosti in toposti vsvojsko harmonijo, da tedaj postavi samo živo in prepričevalno podobo, terja velikega oblikovanja. Ta nova odrska podoba ima tudi svoj značilen linijski okvir, iz samih gesel, v katerih se giblje, ureja in prepada novi svet. Tako se je g. Stupica zopet uveljavil tudi kot dobro premišljen inscenator.

Ker le v malokateri igri vidimo delo igralca tako potisnjeno v samo podobo, da se nam velikokrat zdi nepotrebnost celo vsebina njegovih besed, ampak je mnogo važnejši njegov glas, kot pravi izraz osebnosti, se moramo ob igralcih nekoliko dlje pomuditi. Vez v igri sta gospa Jordanova in njen mož Oliver Jordan. Ga. Naboloka je lahko miselno, v samo domačo zabavo in poudarek svoje prazne imenitnosti težečo ženo in slepo mater izoblikovala z nevsiljivimi, skoraj pridržanimi sredstvi: celo njene vsakdanjosti so se zakrile v svetske oblike. Oliver Jordan g. Janeša nasprotno izžareva toliko toplote, da njegova usoda resnično pretresa: žrtev poklica, ki mu je po vsej naravi tuj, nam odkriva globoke poglede v družinske in družabne krutosti pridobitnega sveta; njegova slabost in bolezen sta v nekoliko bolj poudarjeni igri močno sredstvo, ki zaradi svojstva dela samega še močnejše vpliva. Njuna hči, ga. Vida Juvanova, je nazorna podoba povprečne mlade ženske, ki se izgublja v samih ljubezenskih dogodivščinah. Mnogo bolj pa je poudarjena v okviru družine Jordanova služkinja: na močitev pretehtana, strastna Dora g. M. Danilove in lakaj Gustav g. Jermana, zunanje gladek ljubezenski pustolovec, ki je zatajil svojo družino v Evropi in se skoraj prisiljen vnovič poročil, ter vročekrvni šofer Ricci (g. Stupica), ki v ljubezni ne pozna nobene šale. Obračun z nožem je odurna senzacija, ki se spremeni v kuhinjsko komedijo, katera odlično dopolnjuje kuharica g. Rakarjeve. Druga skupina igre sta zakonska dvojica Paecardova, g. Cesar in ga. Severjeva, oba značilna po močnem poudarku neomikane in brezdušne civiliziranosti, strastnosti in laži; njun zakonski preprič je višek boleče resničnosti. Služkinja gđ. J. Boltarjeva je prijetno dopolnilo te celote. — tretja podoba življenja je še bolj izrazito nasprotje; najizbranejša družabna oblike in duševna višina so njene osnove, toda slavni zdravnik dr. Talbot g. Jana je slab zakonec, prijeten ljubezenski pustolovec, in njegova žena, ki ji je gospa Šaričeva dala intimno podobo trpljenja in lepodušja, prenaša vse tiho veličastno. Tudi dvojice velikih odmirajočih življenj, preko mere navadnih epizod, imamo. Obe pripadeta umetniškemu svetu, to je bivša igralca Carlotta, ki ji je ga. Marija Vera dala mnogo vsakdanje poslovne tragike, zlasti ko je pokazal njeno zunanjo moč in njeno notranjo onemoglost — in pa prepal filmski zvezdnik Lary Renault g. Levarja. Ob tej podobi se je treba ustaviti, ker je največji igralski dogodek. Levarjev lik je pretresljiv v svoji zunanosti in notranji resničnosti; ob njem sem se spomnil na Katalovega barona »Na dnu« in upam si trditi, da nad to podobo še ni bil noben slovenski igralski lik. Prav izrazito okolje temu Larryju sta dala igralec Maks Kane g. Sancina in Jo Stengel g. Bratine. Tudi vrsta manjših vlog se je dobro uveljavila v tej široki reviji sodobnega prepada.

K svojstvenosti tega dela spada tudi še vse drugo revijsko, napol kabaretno obeležje igre. Najmočnejšo oznako mu daje godba na dveh klavirjih (g. Bojan Adamič in g. Valem Vodusek), ki uvaja igro in veže posamezna dejanja, kabaretna pesem ob začetku in koncu in sklepni ples (ga. Pavšič-Bravničarjeva).

Mariborsko gledališče

Torek, 23. februarja ob 20: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«, Gostuje Pavla Udovičeva. Red B. Sreda, 24. februarja: Zaprito.

Otrok se je s čajem do smrti opekel

Maribor, 22. februarja. O tragični smrtni nesreči nam poročajo iz Bakovec. Mala enoletna hčerka Stefana Vogrinčiča se je nahajala v reji pri svoji stari materi v Bakovcih, dočim služi njen oče v sosednji Vežici. Stara mati je večeraj popoldne skuhala za otroka čaj ter postavila potem lonec na stol poleg zibke, da se tekočina ohladi, sama pa je sedla k mizi ter čehala perje. Naenkrat pa se je otrok prebudil ter prevrnil vročo tekočino po sebi. Zadolbil je tako hude opekline, da je kmalu nato umrl.

Sport

Smučarske tekme GZSP

V soboto in nedeljo so se vršile v Mojstrani tekme GZSP, ki so takole izpadle:

Tek na 18 km (samostojno):
1. Jakopič Avgust (SK Ljubljana) 1:22.14, 2. Petrič Anton (SK Rateče) 1:25.40, 3. Močnik Cveto (SK Ljubljana) 1:27.52, 4. Rabič Miha (SK Mojstrana) 1:28.28, 5. Miklavčič Mato (SK Mojstrana) 1:34.08, 6. Starman Lado (SK Ljublj.) 1:34.04.

Tek na 18 km (za kombinacijo):
1. Klančnik Gregor (SK Dovje-Mojstrana) 1:25.01, 160 točk, 2. Knifc Jože (SK Bratstvo) 1:26.31, 155 točk, 3. Herič Josip (SK Zelenišar, Maribor) 1:32.31, 135 točk, 4. Benedičič Mirko (Skala) 1:34.34, 129 točk, 5. Dekleva Milan (SK Ljubljana) 1:35.20, 126 točk.

Proga je bila zelo težka, izpeljana po vzoru norveških prog. Start je bil v Mojstrani pred hotelom Triglav — od tu je proga bila izpeljana jugozapadno proti Peričniku. Pri prvem mostu proti Peričniku je zavila ostro proti jugu na hud vzpon (ca 600 m) na vrh Skedence, s Skedence kratke spust — nato ponovno vzpon (ca 150 m) skozi gosti gozd proti Radovni. Na odsepu poti Radovina-Kot je proga tekla naprej proti Kotu. Iz Kota nazaj pod Srednjo goro — proti Radovni in od tam dalje v Mojstrano.

Skoki (za komb.):
1. Klančnik Gregor (SK Dovje-Mojstrana) 24.5 metrov, 302.8 točke, 2. Knifc Jože (SK Bratstvo) 18 m, 273.7 točke, 3. Herič Josip (SK Zelenišar, Maribor) 13 m, 208.6 točke, 4. Dekleva Milan (SK Ljubljana) 23 m (pader), 168 točk.

MLADINSKO PRVENSTVO

v teku na 7 km odnosno na 3 km.

Tekmovalo se je v razredih in sicer: od 16 do 18 let starosti na 7 km, vsi mlajši pa še v treh razredih na progi dolgi 3 km.

Startalo je 21 tekmovalcev. Na cilj je prispelo 20 tekmovalcev, izstopil 1.

Doseženo mesto za 1. razred: 1. Rekar Frane 27:14, 2. Merkeli Boris 28:52, 3. Poldaj Janez 29:15 (vsi SK Mojstrana), 4. Pogačnik Stanko 30:58 (SK Bratstvo) 30:53, 5. Svolšak Janez (SK Mojstrana) 31:47, 6. Zorman Jože (Bratstvo) 32:27. — Doseženo mesto za 11. razred: 1. Razingar Anton (SK Bratstvo) 24:26, 2. Abruč Slavko (SK Mojstrana) 29:11, 3. Zavrl Miha (SK Mojstrana) 30:07, 4. Kordež Stanko (SK Bratstvo) 30:35, 5. Rebolj Janez (SK Mojstrana) 32:12, 6. Rabič Mirko (SK Mojstrana) 32:23. — Doseženo mesto za 111. razred: 1. Lihteneger Jože (SK Mojstrana) 29:37, 2. Slivnik Kristel (SK Mojstrana) 30:31, 3. Brun Berti (SK Mojstrana) 31:37, 4. Petač Mirko (SK Bratstvo) 31:46.

Juniorji, proga 7 km.
1. Lihteneger Ferdinand (SK Dovje-Mojstrana) 33:37, 2. Pogačnik Anton (SK Bratstvo) 36:20, 3. Krt Ivan (SK Poljana, Kranj) 49:03.

Mladinski skoki:
Doseženo mesto in točke: 1. Penko Stanko (SK Dovje-Mojstrana) 145.7, 2. Bukovnik Leo (SK Bratstvo) 141.4, 3. Lihteneger Ferdinand (SK Mojstrana) 137.2, 4. Poldaj Janez (SK Mojstrana) 139.9, 5. Brun Berti (SK Bratstvo) 121.1, 6. Jeglič Ivan (SK Mojstrana) 116.3.

Skoki seniorjev:
1. Pribošek Franc (SK Ilirija) 153.2, 2. Jakopič Albin (SK Mojstrana) 152.2, 3. Zupan Ivan (SK Bratstvo) 146.7, 4. Legat Srečko (TK Skala) 133.9, 5. Bevc Edo (SMK Ljubljana) 97.6, 6. Hedenež Tine (SK Ilirija) 89.5.

Razpis

SK Tržič razpisuje za nedeljo, dne 28. t. m. svojo tradicionalno medklubsko tekmo v smuku na Zelenici za sloveči pokal tvrde Ed. Glanzmann & And. Gassner, Tržič.

Tekmuje se po pravilih JZSZ. Vsak tekmovalac mora biti prijavljen na predpisanih prijavnicah. Start ob 13 na Zeleniškem sedlu, cilj pri cestarju. Objava rezultatov in razdelitev daril ob 17 v kavarni Lončar. Pismene prijave prosimo direktno na SK Tržič, ustmene pa v športni trgovini Rudi Stranjsky, Tržič. Prijavnina znaša 10 din za tekmovalca. V Tržiču se zaključijo prijave v soboto, dne 27. t. m. ob 19., sprejemajo se v nedeljo v Zeleniški koči do najkasneje 11 dopoldne. Zrebranje številki istotam ob 12 opoldne. Morebitne spremembe si pridržuje prireditelj SK Tržič.

Proga je v odličnem stanju, snega dovolj, za-

POMLADNI LIPSKI SEJEM 1937

ZAČETEK 28. FEBRUARJA

60% popusta na vozovnicah nemških železnice
znatni popusti na železnicah drugih držav

Vsa pojasnila daleta častna zastopnika:

ING. G. TÖNNIES, LJUBLJANA, Tyrševa c. 33 — Tel. 27-62
JOŽEF BEZJAK, MARIBOR, Gosposka ul. 25 — Tel. 20-97
in ZVANICNI BIRO LAJPCISKOJ SAJMA, BEOGRAD,
Knez Mihajlova 33/1 — Telefon 24311

nimanje že sedaj veliko in je z gotovostjo pričakovati da bo ta najstarejša in pomembna tekma v smuku zopet nad vse zadovoljivo izpadla. Zeleniški pokal brani TK Skala, podružnica na Jesenicah. Na svidenje! — Smuk! SK Tržič

Uradna vremenska poročila

Zveza za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana; Tujsko-prometne zveze v Mariboru; Jug. zimsko-sportne zveze; Slov. plan. društva in Meteorološkega inštituta Ljubljanske univerze.

Po stanju z dne 23. februarja 1937 ob 7 zjutraj:

Rateče: —50, jasno, mirno, 70 cm snega, pršilo.
Planica: —70, jasno, mirno, 30 cm snega, pršilo.
40 in 60 metrska skakalnica in drsališče uporabljivo.
Kranjska gora: —80, jasno, mirno, 50 cm osrejenega snega, sankališče uporabljivo.
Prleč, Krnica: 150 cm snega, pršilo.
Pokljuka: —30, jasno, 100 cm snega, pršilo, mala in srednja skakalnica uporabljiva.
Bistrica, Bohinjsko jezero: —10, jasno, 35 cm snega, srož.
Dom na Komni: —60, jasno, sončno, vzhodnik, 300 cm snega, prisojno srož, osončno pršilo.
Dom na Kravcu: —40, oblačno, zahodnik, 60 cm snega, pršilo.
Velika planina: —20, oblačno, mirno, 110 cm snega, po robovih deloma spihan.

2SK Hermes. — Redni letni občni zbor kluba se vrši v soboto, dne 27. t. m. ob 8 zvečer v letni dvorani hotela »Metropol« (Miklič) v Ljubljani. Dnevni red: poročilo predsedstva, gospodarja in upravnika igrice, nadzornega odbora, razrešnice odbora, volitve novega odbora, sprememba pravil in slučajnosti. Predlogi za občni zbor naj se dostavijo tajniku g. Campa Antonu, direktorja drž. žel. (soba 179) najkasneje do četrta, 25. t. m. Sestanek odbornikov v četrtek, 25. t. m. v gostilni Belli, Sp. Šiška — strogo obvezno — ob 8 zvečer.

V boj za naše časopisje!
Oglašujte v »Slovencu«!

Dunajski sejem

7. — 13. marca 1937

Tehnični in poljedelski sejem do 14. marca

Veliki srednjeevropski sejem

Razstavljajci iz 19 držav
Nakupovalci iz 72 dežel

Brez potnega vizuma! S sejmsko izkaznico in potnim listom prost prehod v Avstrijo. Ogrski prehodni vizum se dobi s sejmsko izkaznico na meji. Znatno znižana vozna na jugoslovanskih, ogrskih in avstr. železnicah, na Donavi, na Jadranskem morju ter v zračnem prometu.

Pojasnila vseh vrst kakor tudi sejmske izkaznice (po Din 50—) se dobe pri Wiener Messe A. G. Dunaj VII in pri častnih zastopstvih v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Tyrševa c. 31

Zveza za tujski promet v Sloveniji (Putnik) Tyrševa c. 1, hotel Miklič in Jesenice.

Tujsko-prometna zveza (Putnik) Maribor, Celje, Gornja Radgona, Št. Ilj, Dravograd in Maribor glavni kolodvor.

Naročajte in širite
»SLOVENCA«

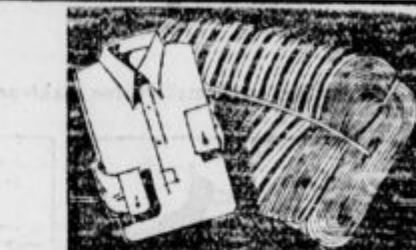
Pri obolenjih

vsled prehlada, kakor pri hripi, nadalje pri trganju v udi, bolečinah v boku, pri glavni in zoboboli jemljemo »Nibol«-tablete Bahovec. Toda tudi pri reumi, gihti in išiasu ublažujejo bolečine.

Proti bolečinam vzemite torej še danes »Nibol«-tablete Bahovec. Zahtevajte v lekarnah izrecno prave »Nibol«-tablete Bahovec v originalnih stekleničah 20 tablet 20 Din ali 40 tablet 34 Din, z napisom proizvajalca: Apoteka Mr. L. Bahovec, Ljubljana.

S. br. 17816/35

12-3 Oksford za moško perilo, meter Din 5.50

BELI TEDEN

teden najnižjih cen.

Zahtevajte takoj brezplačen cenik od trg. hiše

Kastner & Ohler
Zagreb.

Najugodnejše kupite

vsakovrstno triko perilo, nogavice, rokavice, modne in turistovske potrebščine pri tvrdki

Jos. PETELINC, Ljubljana

(za vodo, blizu Prešernovega spomenika). Telefon 29-13.

Zahvala

Vsem, ki so mi ob prerani smrti mojega nepozabnega soproga in predobrega očeta, gospoda

Mario Gorjupa

uradnika lesne industrije Karel Kovača v Starem trgu pri Rakeku

izrekli svoje sožalje, počastili blagega pokojnika s spremstvom na njegovi zadnji poti, ter mu poklonili krasno cvetje, izrekam tem potom svojo iskreno zahvalo. Zlasti se zahvaljujem gosp. šefu Karlu Kovaču, uradništvu tvrde in g. starosti Sokola Urec-Rakek za ganljiv govor. Posebej se še zahvaljujem gg. docentu dr. Ivanu Matku, dr. Merjakovi in č. sestram, ki so blagemu pokojniku lajšali trpljenje ter storili vse, da bi mu ohranili dragoceno življenje.

V Ljubljani, dne 23. februarja 1937.

Zalujoča soproga.

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sožustvovali in nas tolažili ob izgubi naše drage stare mame, gospe

Jenko Nežke

jo obsuli s cvetjem ter počastili na katerikoli način njen spomin, in vsem, ki ste jo spremili na njeni poslednji poti, naša prisrčna zahvala.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1937.

Zalujoči ostali.

+

Globoko potni sporočamo vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je umrl v najlepši dobi naš dobi očka, soproga, brat in sin, gospod

Janko Galovič

kontrolor drž. železnice in rez. peš. poručnik, odlikovan z redom jugoslovanske krone 5. razr.

Truplo nepozabnega pokojnika bo v sredo, 24. t. m. ob 9.45 na Jesenicah, Kralja Aleksandra trg 5, blagoslovljeno ter nato prepeljano na Vič pri Ljubljani, kjer bo ob 17. uri pogreb od farne cerkve na Viču na tamošnje pokopališče. Pokoj njegovi duši! Jesenice, Ljubljana, Vič, dne 23. februarja 1937.

Frančiška, mati. Vojteh, Franeka, brat in sestra. Anica rojena Kršman, soproga. Anica in Mirica, hčerki.

+

Umrli nam je danes naš predobri mož, oče, stari oče in tast, gospod

Jože Kikelj

posestnik in krojaški mojster

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 23. t. m. ob 8 zjutraj v Bob. Bistrici.

Boh. Bistrica, Ljubljana, dne 21. februarja 1937.

Zalujoči ostali.

+

Brez posebnega obvestila

Naš ljubi, dobri oče, oziroma brat, stari oče in tast, gospod

Josip Kaučič

trgovec in posestnik

je v ponedeljek, dne 22. februarja 1937, ob 1 zjutraj po kratki bolezni, v 76. letu svoje dobe bogu vdano umrl.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v sredo, dne 24. februarja 1937, ob 16 iz mestne mrtnišnice v Pobrežju. Sveta maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 25. februarja 1937, ob 7 zjutraj v stolni in mestni župni cerkvi.

Maribor, Sv. Tomaž pri Ormožu, Sv. Lovrenc n. P., Sv. Jurij pri Celju, Wien, dne 22. februarja 1937.

Zalujoče rodbine: Kaučič in Dergane.

*** KINO ***

UNION
Vesela opereta, polna sladkih melodij
Cvetje iz Nice
Erna Sack - Paul Kemp - Jane Tilden

SLOGA
Vaški zdravnik
Napeta drama polna romantike s sodelovanjem „KANADSKIH PETOROK“
Jean Hersholt, June Lang

MATICA
Danes poslednjič! Prekrasna operetna revija
Ziegfeld kralj žena
William Powell, Myrna Loy in Luise Rainer
Radi ogromne dobitne filma predstave
ob 16, 18-30 in 21-15 uri

Predstave v drugih kinih razen Matice ob
ob 16, 18-15 in 21-15 uri.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; izenilovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonsko 3 mm vsaka polna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vnajem

Lokal

uporabljiv za pisarno, trgovino ali delavnico se takoj odda. Polzve se pri hišnici, Vošnjakova ul. 4.

Oddam gostilno

dobro vpeljana, z vsem inventarjem, na zelo prometni točki pod ugodnimi pogoji. — Pojasnila: Jančar, Sv. Petra c. 27. n

Službodobe

Samostojen pek

ima težko stališče, ako prodaja samo za 400 Din kruha, boljše živi, ako s tem prometom prestopi v trajno dobro službo. To zadavne ponudbe na upr. »Slov.« pod »Samo dober in vreden delavec.« (b)

Prodajalka

prvovrstno moč, popolnoma samostojna v modni stroki s perfektnim znanjem nemščine, se takoj sprejme v boljšo trgovino v Ljubljani. Ponudbe z referencami na Aloma Company, d. z. o. z. v Ljubljani pod: »Stalna služba.« (b)

Denar

Al. Planinšek,

koncesionirana trg. agentura v bančnih in kreditnih poslih, v Ljubljani — Beethovnova ulica 14-1. Telefon 85-10 — vnovči vloge denarnih zavodov najboljše, takoj v gotovini, vedno najkulantneje. Vse informacije brezplačno. (d)

Posojila dajemo

privatnim nameščencem in državnim uradnikom v gotovini in blagovnih bonih. »Hermes«, Zagreb, Masarykova ulica 11. (d)

Vnovčujemo

terjatve pri denarnih zavodih proti takojšnji gotovini. Strogo solidna in poštena poslovanja potom sodno prisilne uprave

RUDOLF ZORE

Ljubljana, Metelkova ulica št. 4, zadržano. — Opozorjamo, da sme za pisarne Rudolf Zore edino le prisilna uprava končno veljavno sklepati posle. (d)

Prodamo

15 Din

stane popolnoma nova gramofonska plošča svetovne znamke Homocort. Prvovrstne gramofone pod nabavno ceno — nudi, dokler traja zaloga: Ljubljana, Šiška, Jernejeva št. 25. (l)

Rabljeni in novi po najnižjih cenah. Tudi na ugodne obroke. Predno si nabavite šiv stroj sigurno obiščite nas

Nova trgovina
Ljubljana, Tyrševa c. 36

Volna, svila, Lombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg

Damske štofe
velika izbira — najcenejše Goričar, Sv. Petra c. 29.

Semenski gorenj. krompir
»ONEIDA« in »ROZNIK« dobavlja točno in solidno Kmetijska okrajna zadruga v KRANJU. (l)

Vajenci

Vajenec

ki se je učil že eno leto v špecijalni trgovini, bi se želel izučiti v trgovini ali krojaštvu. Ivan Zakšek, Ravne 10. Zdoles, p. Videm ob Savi. (v)

SOBE

ISCEJO:

Soba sredi mesta
pri boljši družini, isče starejša gospodična za marec. Ponudbe na upravo »Slov.« pod: »Prazna soba« št. 2783. (s)

ODDAJO:

Meblovano sobo
lepo, čisto — oddam s 15. marcem boljši gospodični. Kalister, Trdinova ul. 2, pritličje. (s)

Kupimo

Suh les

večjo množino, kupim po ugodni ceni. Ivan Kolarič, mizar, Ptujška cesta 187, Tezno — Maribor. k

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Otroški voziček

zelo dobro ohranjen — kupim. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Globok« št. 2778. (k)

Pohištvo

Več šperanah spalnic

s 5 letno garancijo poceni naproday. — Pohištvo Malenšek, Dravice p. Ljublj.

Meteor pade z neba

41.

Škorpion kuje maščevalne naklepe.

Nenadoma je Tinčkov bistro oko zagledalo nekaj, kar ga je močno razburilo: Škorpion in Gorila sta v svojem motornem čolnu drvela naproti!

Se večje razburjenje pa bi se bilo polastilo Tinčka, če bi bil slišal, kaj sta Škorpion in Gorila govorila med seboj.

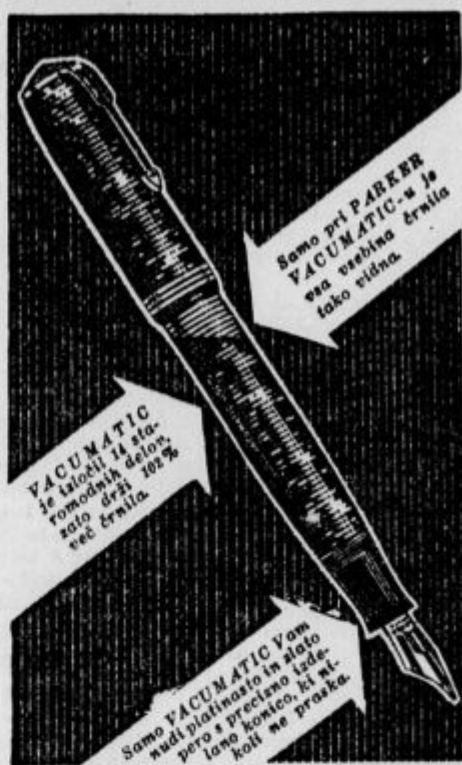
»Te sramote, da naju je Tinček tako hitro spravil v kozji rog, ne prenesem in ne prenesem!« je rekel Škorpion. »Maščeval se bom.« Grozče je požugal s pestjo v smer, kjer sta na svojem splavu stala naša dva junaka, in polglasno zarenčal: »Le počakajta me, frkolina!«

Tinček je kar koj zaslutil nevarnost. Pa nikarte misliti, da so se mu zaradi tega kaj stresle hlače. Prav nič! Nasprotno: moško se je vzravnal in rekel:

»Tonček, pripravi se na morsko bitko!«

PRIMERJAJTE IN PREPRIČALI SE BOSTE: PARKER VACUMATIC JE V VSAKEM OZIRU BOLJŠI

Vpoštevajte, da PARKER VACUMATIC drži 102 % več črnila, in da se mu obseg ni povečal in sicer zato, ker nima gumijastega rezervoarja, ventila, ne sesalke na vrhov kakor navilna perena drugih izdelkov, ki zaradi tega tekom časa postanejo neuporabna.

VACUMATIC vam vedno pokaže, koliko črnila je še v njem in torej še več dni naprej veste, kdaj ga je treba znova napolniti, in sato ni neprijetnih iznenadenj.

Preizkusite končno tudi samo pero, PARKER-jevo platinasto in zlato pero, čigar konica je izdelana s največjo pazljivostjo ter se nikdar ne satika ali praska. STANDARD modeli imajo popolno zlato pero.

Obiščite najbližjo trgovino PARKER nalivnih peres in prepričajte se s primerjanjem s drugimi nalivnimi peresi o boljših lastnostih VACUMATICA-a.

Parker VACUMATIC

MAXIMA Din 750— MAJOR Din 600— SLENDER Din 500— STANDARD Din 450— s prikladnimi svinčniki Din 250— in 350—

PARKER QUINK-Drugih navadnih črnih NOTTER I DRUG, GUNDULIČEVA ul. 5, ZAGREB.

Glasba

Gramofonske plošče
Slovenske petje, harmonika, pesni in filmski slagerji samo po Din 30—
Vsamemu v račun tudi stare plošče!

elektrotone
PASAZA NEBOJČNIK

Posestva

Več stavbnih parcel
prodam pod ugodnimi pogoji. Pojasnila se dobe: Vižmarje 59. (p)

Enonadstropna hiša
v štepanji vasi naproday. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2775. (p)

Enodružinsko vilo
z velikim vrtom na sončni legi, 5 minut od Glavnega kolodvora in parka, prodam. Janežičeva ul. 1, Tomšičev drevored, Maribor. (p)

Hiša s trgov. lokali
na Glavnem trgu v Mariboru naproday. — Ponudbe upravi »Slov.« v Mariboru pod »800.000«. (p)

Lovci, pozor! Veverične kože

Prima zimske plačujem Din 3.— dražje kot prej. Zdravil, Ljubljana, prej Florijanska ulica, zdaj Stari trg, nasproti kavarne Zalaznik. — Prinesite, dokler cena drži.

Razpis

Občina Bloke, okraj Logatec, razpisuje pragmatično mesto občinskega tajnika. — Pogoji: Stiri razredna srednja ali njej enaka šola, ostali pa kakor jih zahteva uredba o občinskih uslužbenih. — Prošnje je vlagati v teku enega meseca po tem razpisu pri podpisani občini.

Uprava občine Bloke, dne 19. februarja 1937.

ZA MASAŽO

DIANA
FRANCOSKO ŽGANJE

Razpis

Občina Sv. Tomaž pri Ormožu, okraj Ptuj, razpisuje pragmatično mesto občinskega tajnika. — Šolska izobrazba 4 razrede srednje ali njej enake strokovne šole. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbenih je vložiti tekom 30 dni po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri podpisani občini.

Uprava občine Sv. Tomaž, dne 19. febr. 1937.

Barclay:

51

Rožni venec

Roman.

»Da,« je odgovoril zdravnik mirno, »niste mogli drugače. Mišice na obrazu so se mu zdržile. »Po tem, kar ste, niste mogli drugače.«

»Veseli me, da sprevidite to tudi vi, Deryck. Bala sem se, da me boste ošteli, češ, da sem neumna in domišljava. Tudi se je moralo zgoditi zdaj, če sploh kdaj, ker upam — ako mi z vašo pomočjo odpusti — da ga ne bom nikoli več zapustila, pa naj bi bilo tudi le za kak dan.«

Bilo je dobro, da je bila Jana v tem hipu slepa. Zdravnik je pogoltnil neko besedo in potem rekel: »Menite? Toda če zgubim potrpljenje z Dalmainom, vama moj obisk ne bo prinesel kaj prida koristi. A zdaj še enkrat: ali ne vzamete obveze v resnici nikoli z oči?«

»Samo, kadar se umivam po obrazu. Dve minuti zdržim, da mižim in ne gledam okoli. In danes ponoči me je tako peklo v glavi, da sem se razvezala za kaki dve uri; a preden se je zdani, sem se spet prevezala.«

»In hočete ostati tako do jutri?«

Jana se je otožno nasmehnila. Vedela je, kaj njegovo vprašanje pomenja. Vendar je odgovorila, ne da bi oklevala: »Do jutri zvečer, Deryck.«

»Toda Jeanetta,« je vzkliknil razdraženo, »vendar me boste pogledali, preden odidem? Ali ne gre to že malo predač?«

»Ne, ali ne razumete, Deryck, da moram baš zdaj

pri vas pretrpeti to, kar bo pač najtežje okušan on sam, kadar bodo kdaj pozneje prihajali in odhajali njegovi najdražji prijatelji, ne da bi jih mogel videti? Prav zato, ker mi je tako težko, da vas, morem samo slišati in ne videti, vem, kako dragocena je zame ta izkušnja. Garth mi ne sme kdaj pozneje reči: »Ti si ga vsaj videla preden je odšel.« Mirno mu bom smela odgovoriti: »Prišel je in se poslovil, moj najboljši prijatelj, in jaz ga nisem videla.«

Zdravnik je stopil k oknu in se zagledal ven. Potem se je nasmehnil in stopil spet k Jani.

»Karkoli ste kdaj delali, ste opravili vsako stvar temeljito,« je dejal. »Polovičarstva ne poznate. Mislim torej, da se moram vdati.«

Jana mu je stegnila roko nasproti: »Prav tako, Deryck — zdaj mi boste pomagali. Toda odkar vas poznam, vas nisem videla še nikdar v takšni nevarnosti, da bi se pokazali sebičnega, kakor danes v tem trenutku.«

»Drugi možje so za nas vedno vprašanje zase,« je odvrnil zdravnik. »Možje smo že po naravi sebični in zahtevamo prvo mesto pri vseh ženskah, do katerih menimo, da imamo kakšno pravico. Tako ravna očetje proti svojim hčeram, tako bratje proti sestram, tako prijatelji proti prijateljicam. Če pride vmes kak drug mož, občutimo to kot nekaj grenkega, s čimer se težko sprijaznimo. — A zdaj za nekaj trenutkov zbogom! Pošljem vam Marjeto, da vam bo pomagala pri napravljanju in vas vabim na kratek sprehod gor v gozd čez nad grad. A pazite, da se kam ne zadenete, ali da ne podrete drobne Marjete. Pomislite samo, kaj bi bilo, če bi padli nanjo! Kuha tako izvrstno kavo, da bi je bilo res škoda.«

Stališče moža.

Garth Dalmain in doktor Deryck Brand sta sedela v toplo zakurjeni gleneeshki knjižnici, udobno kadila vsak svojo cigaro in bila zatopljena v pogovor. V nadstropju nad njima je v svoji sobici sedela Jana Champion z zavezanimi očmi ter se vdajala tihim razglabljanjem.

»Ah da,« je pravkar spregovoril Garth. »Rad bi vedel, ali so sestro Rožomarijo Gray v vzgajališču tako naučili, da ne sme segati v roke svojim bolnikom?«

»Kolikor vem jaz, jih tega ne uče,« je odvrnil zdravnik.

Potem je morala gospodična Gray v nežni rahločutnosti tudi v tem pogledu sama uganiti, kaj mi prija in kaj ne — kajti nikoli mi še ni dala roke, niti se me ni z njo drugače dotaknila.«

»In to vas veseli?« je vprašal zdravnik in puhnil oblaček dima v zrak.

»Da, hvaležen sem ji za to,« je odgovoril Garth resno. »Ne brez vzroka. Tudi zame je bil nekoč čas, ko sem mislil drugače. Toda vidite, Brand, ako je prišel mož v dotiko z roko neke ženske, edine, ki mu je postala ideal, in mu ni ostalo od tega nič drugega ko spomin — spomin, ki mu razsvetljuje strašno temo in ga neizrekljivo tolaži v njegovi bedi, ali se boste še čudili, ako se umika vsakemu dotiku, po katerem bi utegnil ta spomin oslabeti?«

»Razumem,« je dejal zdravnik zamišljeno. »Četudi tega nisem skusil sam, morem to vendar poobčutiti. Samo — ne zamerite mi, dragi dečko, — če tista edina, o kateri govorite, živi, bi bilo njeno pravo mesto vendar tu pri vas? Ali ne?«

Celoletna naročnina na:
Leposlovno in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
Zbirko mladinskih spisov
7 vezanih knjig mesečno Din 23.—
3 vezane knjige mesečno Din 11.—
4 vezane knjige mesečno Din 9.—
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA